...оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

...урят-Монголой Үнэн

...КП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй ...но Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган.

№ 48 (6238)
МАРТЫН
10
СУББОТО
1951 он

Сэн 20 мүнгэн

1951 оной Гүрэнэй бюджет ба үнгэрэгшэ жэлэй бюджедэй дүүргэлтын дүнгүүд болбол коммунистическэ общество байгуулха, манай Эхэ ороной хүсэ шадалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэрээр советскэ арадай туйлаһан амжалтануудые харуулна.

(СССР-эй финанснуудай Министр А. Г. Зверевэй элидхэлһээ).

...циалистическэ гүрэнэй бюджет

...-эй Верховно Соведэй ... Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседаниин ...рэ ССР Союзай 1951 оной ... бюджет тухай элидхэл ...эр шагнагдаба.

...Р-эй Верховно Соведэй үзэм... баталалгада табигда... советскэ гүрэнэй бюджет ха... ондо арадай ажахын хүгжэлтын гүрэнэй түсэбтэй тааралдуулан зохёогдоһон. **Энэ жэлдэ гүрэнэй бюджетэй хэмжээн доходойнгоо та... 67 миллиард 992 млн. түхэриг, гаргашануудайнгаа та... миллиард 503 миллион түхэриг хараалагдана, доходынь ...нуудһаа 6 миллиард 489 түхэригөөр ехэ болоно.** ...нтой жэшээлхэдэ бюджедэй ... 8,5 процент, гаргаша... 9,4 процентээр ургана. ... бюджедэй нилээд ехээр ур... советскэ гүрэнэй эконо... хүсэ шадалай хэлбэри... ...эр бэхижэжэ байһые ... 1951 оной бюджет бол... ...алистическэ экономикын ... хүгжэлтые ба ажалша ... ажана тэниглэн байдалай ... культурна хэмжээнэй улам ...ха ябадалые мүнгэн ре...даар хангаха байна.

...скэ ороной гражданинуу... ...хёон байгуулхы амгалан ... Ленин — Сталинай партиин ...ри доро ябажа ажахын ба ...на байгуулалтадаа манай ... туйлаһан гайхамшаг... туйлалтанууд баталамжада ...һан бюджет соо эли тодоор ...на. Советскэ хүнүүд болбол ... хойтохи сталинска табан... гол зорилгонуудые ам...гаар шиидхээ, арадайн... ...хые хурдан түргэнөөр һэр...дхоoһон ябадал туйлаа, ... урда тээхи промышленна ... ажахын үйлэдбэриин хэм...дээд үлүүбшэлэгдээ.

...ай ажахын гайхамшагта ...ануудай ба национальна ... ургалтын үндэһэ һуури ... ажалшадай материальна тэ... байдал хэлбэришэгүйгөөр ...рна.

... ондо СССР-эй националь... ...од 1940 онойхиһоо 64 про... ургаһан байна, харин ...лэй түсэбэй ёһоор энэнь ...цент ургахаар хараалагда... ...ха юм. Имагтал үнгэрһэн ... национальна доход 21 про... хүдэлмэришэдэй, алба... ...дай ба таряашадай доход ...гдамал сэнгүүдээр жэл соо ...ентээр ехэ болоһон байна.

... оной мартын 1-һээ бэе... ...һэн, эдеэ хоолой ба про... ...на товарнуудай рознич... ...гүүдые дүрбэдэхеэ химда... ... хадаа советскэ хүн тухай ...ска анхарал оролдолгые ... харуулна. Үнэ сэнгэй энэ ...лгын эсэстэ улад зоной ... доходынь улам дээшэлнэ, ...ын ажана тэниглэн байдал ...жарна.

...дай ажахын ургахатай ба үнэ ... саг үргэлжэ химдархатай ... хамта, советскэ түхэригэй ... абаха хүсэниинь нилээд ... тэрэнэй курсань гадаадын ...уудай курсада орходоо ни...н болоо.

...ай бюджет болбол эб най...да дуратай социалистическэ ... бюджет мүн. Тэрэ хадаа ...ска промышленностиин ба ... ажахын хүгжэлтэдэ, олон ...н хүнүүдэй ажана тэниглэн ...ай ба культурын дэбжэлтэ... ...тскэ арадай хүсэл зоригые ...лдэг байха юм. Советскэ ...эй амгалан тайбан шэнжэ... ...ниинь тэрэнэй орошо ба ...н статья бүхэндэ эли то...рагдана.

...Р-эй Верховно Соведэй ба... ...да табигдаһан 1951 оной ... болбол советскэ гүрэнэй ...дадалда дуратай полити... ...энэй социалистическэ эко... ... амгалан тайбан шэнжэ... ...ниие дахин тодоор гэр...

...дэй гаргашануудай ехэнхи ... арадай ажахые ба соци... ...льтурна хэмжээ-ябуулга... ... мүнгөөр хангалгада үгтэнэ. ...эй ниитэ гаргашану... ...1,3 процентнь ороной обо... гаргашануудта зорюулаг... ... тиихэдэ эдэ гаргашанууд ... урда тээхи 1940 ондо ...-эй Гүрэнэй бюджедэй бүхы гаргашануудай 32,5 процентнь болоһон байна. Мүн советскэ бюджедэй онсо илгаань юуб гэхэдэ, тэрэнэй доходуудай ехэнхинь социалистическэ предприятинуудһаа ородог орошонууд болоно, хүн зонһоо налог абалга 1951 оной бюджедэй доходно хубиин ойролоол 9,4 процентые эзэлнэ.

США-гэй, Англиин ба капиталай бусад оронуудай гүрэнэй бюджет советскэ бюджедтэ орходоо тад ондоо байдаг. Америкын Холбоото Штадуудай зонхилхы кругууд Корейдэ шуһата агресси бэелүүлжэ ба Хитадай Тайван аралые эзэмдээд байха зуураа, дэлхэйн шэнэ дайе галзуу түргэнөөр бэлэдхэжэ байна. Американска милитаристнууд ба тэдэнэй зарсанuудынь болоһон маршаллизованно оронуудай зонхилхы нюурнууд зэбсэгжэлгые тон түргэдхэжэ байха зуураа, сэрэгэй промышленностиие хэтэрхы ехээр хүгжөөнэ, гражданска үйлэдбэриие эрид хорооно. Империалистическэ дай һүжэрөөгшэд зэбсэгжэлгэдэ ба арминуудые байгуулгада угаа ехэ зөөри хэрэгсэл гаргашалха зуураа, өөһэдынгөө сэрэгэй бюджедүүдые тон ехэ хэмжээндэ хүргэбэ.

США-гэй, Англиин ба бусад империалистическэ оронуудай мүнөөнэйнь бюджедүүд бүхыдөө сэрэгэй бюджедүүд мүн, тэдэнэй агрессивнэ уг удхань тон эли болонхой. Конгрессгэ Трумэнай эльгээһэн послани соо хэлэгдэһэн ёһоор, США-гэй 1951—1952 оной бюджет дотор сэрэгэй зорилгонуудта 50 миллиард доллар һомолхоор хараалагданхай. Энэ мүнгэн хадаа дайнай урда тээхи 1938—1939 онуудта США-гэй гаргашалһан сэрэгэй гаргашануудһаа 50 дахин шахуу үлүү, 1941—1942 ондо дайнда гаргашалһан гаргашануудһаань хоёр дахин шахуу ехэ байна.

Капиталай оронууд болбол галзуу түргэнөөр зэбсэгжэлгэ хэхэдээ ба сэрэгэй гаргашануудые тон ехэ болгоходоо ажалшадые тонохо, дээрмэдэхэ аргаар хэдэг. Үргэн олон арад ниитые мүлжэдэг капиталистическэ мүлжэлгэ улам бүри зэрлиг шанга боложо байна. Продуктнуудай ба эд товарнуудай үнэ сэнгэй эрид дээшэлхэтэй хамта буржуазна бүхы гүрэнүүдтэ налог татабари тон түргөөр ургана. Налог хадаа капиталистическэ бюджедүүдэй үндэһэ һууринь, тэдэнэй бүхы доходуудай ехэнхи хубинь болодог.

Советскэ хүнүүд болбол капитализмын аюулнуудһаа хэтэ мүнхэдөө сүлөөлэгдэнхэй. Арадай демократиин оронууд СССР-эй түүхэтэ жэшээгээр ябажа, социализм байгуулгын замда ороо. Советскэ Союз хадаа эб найрамдалай тала баригшадай агууехэ фронтые толгойлно, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай ба демократиин хүсэтэ түшэг тулгуури болоо. Зохёон байгуулхы амгалан ажал хэжэ байһан советскэ арад Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые бэхижүүлнэ. Коммунизмын агууехэ барилгануудые—асари ехэ гидроэлектростанцинуудые ба каналнуудые советскэ хүнүүд тон ехэ зоригжолтойгоор байгуулжа эхилээ.

СССР-эй Верховно Соведэй баталамжада табигдаһан 1951 оной гүрэнэй бюджет манай социалистическэ экономикын шэнэ ургалтые, ажалшадай тэниглэн байдалай ба культурын саашанхи дэбжэлтые, советскэ гүрэнэй хүсэ шадал бэхижүүлгые шухала хэрэгтэй мүнгэ зөөрсэр хангана.

Советскэ арад болбол Ленин—Сталинай агууехэ партиин ударидалгаар арадай ажахын 1951 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, ажалай бүтээсын таһалгаряагүй ургахын ба техникые эрхим һайнаар ашаглахын түлөө, арбилалгын тон нарин режимэй түлөө, социалистическэ хүдөө ажахын саашанхи дэбжэлтын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэжэ байна. 1951 оной үйлэдбэриин ба финансова түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэлгэ хадаа Советскэ Союзай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй саашанхи хүгжэлтые хангаха ба манай орон дотор коммунистическэ байгуулгын темпнүүдэй түргэдхэхэ ябадалда туһалха байна.

(«Правдын» мартын 8-най түрүү бэшэгһээ).

СССР-эй Верховно Соведэй заседани

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Союзай Соведэй 1951 оной мартын 8-най заседани тухай

Мартын 8-да, үдэшын 6 часта, Кремльдэ, Кремлевско Ехэ ордон соо Союзай Соведэй хоёрдохи заседани болобо.

Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **М. А. Яснов** түрүүлэгшээр һууба.

Союзай Совет болбол Союзай Соведэй Бюджетнэ комиссиин Түрүүлэгшэ депутат **Л. Р. Корниецын** нэмэлтэ элидхэл соносоо.

СССР-эй 1951 оной Гүрэнэй бюджет тухай элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ Бюджетнэ комиссиин нэмэлтэ элидхэлэй һүүлээр нээгдэбэ.

Депутат **М. С. Гречуха** (Украинска ССР, Бережанска округ), депутат **И. И. Румянцев** (Москва город, Киевскэ округ), депутат **А. Е. Клещев** (Белорусска ССР, Витебскэ округ), депутат **М. С. Попова** (Алтайска хизаар, Рубцовско округ), депутат **В. Ю. Нюнка** (Литовско ССР, Укмергскэ округ), депутат **И. Т. Гришин** (Сталинградска область, Сталинградска городской округ), **Н. К. Байбаков** (СССР-эй нефтяной промышленностиин Министр), депутат **Т. И. Кулиев** (Азербайджанска ССР, Сабирабадска округ), депутат **И. П. Петров** (Ленинград город, Петроградска округ), депутат **Е. Б. Тайбеков** (Казахска ССР, Молотовско округ) үгэ хэлэбэд.

Энээгээр Союзай Соведэй хоёрдохи заседани хаагдаа.

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Национальностьнуудай Соведэй 1951 оной мартын 8-най заседани тухай

Мартын 8-да, үглөөнэй 11 часта, Кремльдэ, Кремлевско Ехэ ордон соо Национальностьнуудай Соведэй хоёрдохи заседани болобо.

Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **Ж. Шаяхметов** түрүүлэгшээр һууба.

Национальностьнуудай Совет хадаа Национальностьнуудай Соведэй Бюджетнэ комиссиин Түрүүлэгшэ депутат **И. С. Хохловой** нэмэлтэ элидхэл соносоо.

СССР-эй 1951 оной Гүрэнэй бюджет тухай элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ Бюджетнэ комиссиин нэмэлтэ элидхэлэй һүүлээр нээгдэбэ. Депутат **Н. Г. Гейдаров** (Азербайджанска ССР, Сабирабадска округ), депутат **Г. П. Бутенко** (Украинска ССР, Красноградска округ), депутат **З. Н. Сабитова** (Казахска ССР, Карагандинска городской округ), нүхэр **А. М. Сафронов** (РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо), депутат **В. Т. Лацис** (Латвийска ССР, Кировскэ округ), депутат **В. В. Кузнецов** (РСФСР, Сталинградска округ), нүхэр **И. А. Кузьминых** (СССР-эй мяха ба һүнэй промышленностиин Министр), депутат **Б. А. Григорян** (Армянска ССР, Бериевскэ округ), депутат **Ш. Рашидов** (Узбекскэ ССР, Джизакска округ) үгэ хэлэбэд.

Энээгээр Национальностьнуудай Соведэй заседани хаагдаа.

Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаһан ниитэмосковско суглаан

Советскэ Армиин түлөөлэгшэдтэй хамтадаа, Москва городой партийна, советскэ ба общественнэ организацинуудай хэһэн ниитэмосковско суглаан эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын үдэр — мартын 8-да зорюулагдан, ССР Союзай Ехэ театр соо мартын 8-да болоо.

ВКП(б)-гэй МГК-гэй секретарь Е. А. Фурцева суглаае нээгдэһэн дээрэ соносхобо. Советскэ Союзай Гимн һүр жабхалантайгаар ханхинана. Ажалшадай агууехэ вождь нүхэр И. В. Сталин түрүүтэй ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюроое суглаанай Хүндэтэ Президиумдэ һунгаха гэһэн дурадхалые сугларагшад нэрьсмэ альгаташалгаар угтаа.

ВКП(б)-гэй МГК-гэй секретарь Е. И. Третьяковада элидхэлэй үгэ үгтэбэ.

Баярта һайндэрые—эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын үдэрые мүнөө бүхы дэлхэйн ажалшад тэмдэглэжэ байна. Советскэ арад коммунистическэ партиин ба Советскэ правительствын хүтэлбэри доро арадай ажахын, культурын ба наукын бүхы һалбаринуудта шэнэ ехэ илалтануудые туйлажа, энэ үдэртэ ерэбэ гэжэ элидхэлшэ хэлээ.

Нүхэр Третьякова СССР-тэхи эхэнэрнүүдэй байдал тухайда хэлэбэ. Советскэ байгуулалта хадаа гүрэнөө ударидалсаха ябадалда үргэнөөр хабаадаха арга боломжые эхэнэрнүүдтэ хангаа. Советскэ арадай 280 эрхим басагад СССР-эй Верховно Соведтэ, 2209 эхэнэрнүүд—союзна ба автономно республикануудай Верховно Соведүүдтэ һунгагдаа. Миллион хахад үлүүтэй эхэнэрнүүд ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй депутадууд болонхой. 380 мянган эхэнэрнүүд — инженернүүд, техникүүд ба бусад мэргэжэлтэд—мүнөө промышленностьда, барилга ба транспорт дээрэ хүдэлмэрилнэ. 60 мянга шахуу эхэнэрнүүд ороной научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудта ажаллана. 399 эхэнэрнүүдтэ Сталинска шангай лауреадуудай нэрэзэргэ олгогдоо.

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай, демократиин ба прогрессэй түлөө тэмсэл улам үргэдэжэ байна. Түгэс хүсэтэ энэ хүдэлөөндэ эхэнэрнүүд шухала үүргэ бэелүүлнэ гэбэ.

Суглаанда хабаадагшад нүхэр И. В. Сталинда эльгээхэ амаршалгын бэшэгые угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

(ТАСС).

ИВАН БУНЕЕВЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Түнхэнэй МТС-эй Николай Сороковиковой тракторна бригадын трактористнуудай уялга

Үнгэрэгшэ 1950 ондо Хонхолойн МТС-эй нүхэр Т. Е. Горюновой тракторна бригадын бригадирай үүсхэлээр газартаряалангай үндэр культурын бригада гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэдэ хүртэхын түлөө тракторна бригадануудай социалистическэ мүрысөөн республика дотор үргэнөөр дэлгэрээ бэлэй.

Энэ мүрысөөндэ манайшье тракторна бригада оролсоо һэн. Тиин манай трактористнууд эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллаһанай эсэстэ тус мүрысөөндөө муу бэшэ амжалтануудые туйлаһан байна. Тракторна хүдэлмэринүүдэй түсэб 112 процент дүүргэгдэһэн, условно трактор бүхэнөөр 579 гектар газар элдүүрилэгдэһэн, 5250 килограмм нефтепродуктнууд ба заһабарилгада табигдаһан мүнгэнһөө 12 мянга шахуу түхэриг арбилагдаһан байха юм. Бригадамнай «Красный пахарь» колхоздо трактораар элдүүрилэгдэһэн полинуудай гектар бүриһөө дунда зэргээр 13,5 центнер ургаса, тиихэдэ 180 гектарай гектар бүхэнһөө 17 центнер шэниисэ хуряаха ябадал хангаа.

Мүнөө манай тракторна бригада хабарай полевой хүдэлмэридэ бүрин түгэс бэлэдхэнхэй. Тракторнууд ба хүдөө ажахын машинанууд һайн шанартайгаар заһагдаһан, бүхы тракторна агрегадууд һүни хүдэлмэрилхын тула электрын гэрэлтэй болоһон байха юм. Заправочна зэр зэмсэгүүд ба машинануудай хойноһоо техническэ харууһалга хэхэ инструментнүүд түхеэрэгдэһэн байна.

Манай советскэ хүдөө ажахын түрүү техникые бүрин һайнаар ашаглалгада социалистическэ ёһоор хандаха, хүдөө ажахыда алмалта, арбилалта хэхэ, машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ ба тракторна хүдэлмэринүүдтэ эрхим шанар хангаха зорилгоор социалистическэ мүрысөө эмхидхэе гэһэн Краснодарска хизаарай Малороссийска МТС-эй Социалистическэ Ажалай Герой Иван Буннеевэй тракторна бригадын үнэтэ үүсхэлые өөһэдынгөө суглаан дээрэ зүбшэн хэлсээд, иимэ уялга абанабди:

1. 15 хүсэтэ условно трактор бүхэнөөр 650 гектар зөөлэн хахалалга хэхэ, «Коммунар» комбайн бүхэнөөр 300 гектар таряа хуряаха;

2. Тракторнууд ба хүдөө ажахын машинануудай заһабариин хоорондохи болзорнуудые тогтоогдоһон нормодонь орходоо дунда зэргээр 15 процентһээ бага бэшээр утадхаха;

3. Трактор бүхэнэй түхэреэн суудхын хүдэлмэри эмхидхэхэ, тракторист бүхэнэй халаанайнгаа нормые үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангаха. Полевой бүхы хүдэлмэринүүдые агротехническэ һайн болзорто эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ. Имагта часай графигаар хүдэлмэрилхэ;

4. Тракторна бригадын хүдэлмэриие ажахын тоосоондо оруулха, тэрэнэй ашаар арбадахи үдэр бүхэндөө арбилагдаһан горючи дээрэ хүдэлмэрилхэ, тракторна хүдэлмэринүүдэй өөрынь үные (условно хахалалгаар) гектар бүхэнэй 2 түхэриг 50 мүнгэнһөө бага бэшээр доошолуулха, заһабарилгын хэрэгсэлнүүдэй 15 процентһээ бага бэшыень арбилха;

5. Гектар бүриин 15 центнерһээ доошо бэшэ ургаса, тиихэдэ 250 гектар талмайн гектар бүриһөө 20 центнер шэниисэ хуряаха ябадал туйлаха;

6. Бүхы тракторнууд ба хүдөө ажахын прицепной машинануудые социалистическэ ёһоор бүрин байлган ашаглахын тула даажа абаха, тэдэнэй хойноһоо техническэ харууһалга һайнаар хэхэ ябадал хангаха ба полевой хүдэлмэринүүдэй дүүргэгдэхэдэ тэдэниие техническэ һайн зандань МТС-тэ абаашаха;

7. Полевой хүдэлмэринүүдэй турша соо трактористнуудай агротехническэ һуралсалые үргэлжэлүүлхэ ба полевой хүдэлмэринүүдэй дүүргэгдэхэ тээшэ «Нэгэдэхи категориин тракторист» гэһэн нэрэзэргэдэ хүртэхын түлөө бүхы трактористнуудай техминимум тушааха ябадал хангаха;

8. Тракторна бригадада полевой вагончик түхеэрхэ, тэрэниие шатар, даам болон культурна бусад хэрэгсэлнүүдээр хангаха, ураһайханай ба техническэ литературатай өөрын бригадна библиотекэтэй болохо.

Абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа үгэхэбди гэжэ Эхэ ороноо, агууехэ Сталиниие найдуулнабди.

Тус уялга бригадын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, баталагдан абтаба.

ТУРКМЕНСКЭ ССР-тэ НАУКАНУУДАЙ АКАДЕМИ БАЙГУУЛАГДАХАНЬ

СССР-эй наукануудай Академиин президиумэй заседани хадаа ороной научна шэнэ центрые — Туркменскэ ССР-эй наукануудай Академиие эмхидхэлгэдэ зорюулагдан мартын 2-то академик А. Н. Несмеяновай түрүүлэлгэ доро болоо.

СССР-эй наукануудай Академиин Туркменскэ филиалай президиумэй түрүүлэгшэ академик Д. В. Наливкин энэ асуудалаар элидхэл хэбэ. Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэри доро Туркменидэ наука ба культура һалбаран хүгжөө гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Туркменидэ научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай ба национальна научна кадрнуудай ургалтые харуулһан тоо баримтануудые академик Д. В. Наливкин дурдаба.

Арадай ажахын зорилгонууд, Туркменскэ главна каналай барилга хадаа наукын эгээн шэнэ туйлалтануудые түргөөр нэбтэрүүлжэ шадаха научна ба культурна ехэ центр байгуулха шухала болгоо. Туркменскэ ССР-эй наукануудай Академи тиимэ центр болохо байна.

Президиум хадаа СССР-эй наукануудай Академиин орлогшо президент академик И. П. Бардинай түрүүлэлгэ доро комисси байгуулха тухай шиидхэбэри абаа. Тус комисси хадаа Туркменскэ ССР-эй наукануудай Академи эмхидхэхэ хэрэгтэ туһалха байна. (ТАСС).

ЭХЭНЭРНУУД—ЭРДЭМТЭД

Гидроэлектростанцинуудай, каналнуудай болон шэнэ уһалалгын системэнүүдэй барилгануудта туһалха зорилготойгоор, СССР-эй наукануудай Академиин дэргэдэ байгуулагдаһан комитедтэ эрдэм ухаанай бүхы һалбаринуудай ехэ түлөөлэгшэдтэй хамтадаа габьяата эрдэмтэ-гидромеханик Пелагея Яковлевна Кочина оролсоо.

СССР-эй наукануудай Академиин механикын институтда хүдэлмэрилэн, грунтын уһанай хүдэлсые шэнжэлхэ зуураа, П. Я. Кочина болбол хуурай талые уһаар хангаха каналнуудые барилгада, Волга ба Днепр дээрэ асари ехэ плотинануудые тодхолгодо өөрынгөө зохёолнуудай үргэнөөр хэрэглэгдэхэ үлэмжэ ехэ перспективүүдые хараа.

Коммунизмын барилгануудта эдэбхитэйгээр туһалхатаяа хамта, П. Я. Кочина ородой элитэ ехэ эрдэмтэ Софья Ковалевскаягай ажал-ябуулгын ба ажабайдалай түүхые шэнжэлжэ үргэлжэлһөөр.

Ородой ехэ эрдэмтэ Софья Ковалевская эхэнэр лэ байһан ушарһаа өөрынгөө замда хэды шэнээн хашалан зоболон үзэхэ баатай болоһон байгааб!

П. Я. Кочина — СССР-эй наукануудай Академиин гэшүүн-корреспондент, Сталинска шангай лауреат, Московско городской Соведэй ба РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат юм.

* * *

Декабристска хүдэлөөнэй түүхые гүнзэгыгөөр шэнжэлһэнэй ашаар алдаршан суурхаһан, профессор М. В. Нечкина Московско областной Соведэй депутадаар һунгагданхай. Түүхын наукые шадамар бэрхээр заагшад-лекторнүүдэй нэгэн М. В. Нечкинае студентнэр үндэрөөр сэгнэдэг.

* * *

Манай ороной арадай ажахые ба наукые хүгжөөлгэдэ ехэ оруулалта хэһэн габьяата эхэнэрнүүд-эрдэмтэдэй тоодо Сталинска шангай лауреат, СССР-эй наукануудай Академиин гэшүүн-корреспондент А. М. Панкратова, химическэ наукануудай доктор, Московско городской Соведэй депутат Н. Н. Шорыгина оролсоно. Элитэ археолог, Сталинска шангай лауреат, олон экспедицинүүдые ударидаһан Татьяна Сергеевна Пассек ба геолого-минералогическа наукануудай доктор, Москвагай гүрэнэй университедэй профессор, энэ жэлдэ А. П. Карпинскиин нэрэмжэтэ алтан медаляар шагнагдаһан Вера Александровна Варсонофьевагай нэрэнүүд суутай болонхой.

Советскэ Союз дотор 60 мянга шахуу эхэнэрнүүд—научна хүдэлмэрилэгшэд бии. Тэдэнэр өөһэдынгөө шэн зоригто ажалаар советскэ наукые хүгжөөлсэнэ, алдар солыень бадаруулалсана. (ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй заседани

СССР-эй 1951 ОНОЙ ГҮРЭНЭЙ БЮДЖЕТ ТУХАЙ

СССР-эй финанснуудай Министр А. Г. ЗВЕРЕВЭЙ элидхэл

Нүхэд депутадууд! СССР-эй Верховно Соведэй үзэмжэдэ ба баталамжада табигдагша СССР-эй Гүрэнэй бюджедэй проект хадаа арадай ажахые хүгжөөхэ 1951 оной гүрэнэй түсэбтэй тааралдуулан зохёогдоо, социалистическэ экономикын саашанхи ургалтые ба ажалшадай ажана тэниглэн байдал болон культурые мүнгэн ресурснуудаар хангаха зорилготой.

1951 оной Гүрэнэй бюджет ба үнгэрэгшэ жэлэй бюджедэй дүүргэлтын дүнгүүд болбол коммунистическэ общество байгуулха, манай Эхэ ороной хүсэ шадалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэреэр советскэ арадай түйлаһан амжалтануудые харуулна.

Советскэ Союзай ажалшад дайнай хойтохи сталинска табанжэлэй зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэв. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүүрэһэнэй һүүлээрхи богонихон болзор соо арадай ажахы һэргээн бодхоогдоһон, дайнай урда тээхи промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэриин хэмжээн нилээд үлүүлэгдэһэн байха юм.

1950 оной промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 1940 онойхиһоо 48 процентээр ургаха гэжэ табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан байгаа. Энэ даалгабари нилээд үлүүлэн дүүргэгдэв. Табанжэлэй һүүлшын жэл соо промышленностиин валовой продукци бүтээн гаргалга 1940 оной хэмжээе 73 процентээр үлүүлэв. Промышленна үйлэдбэриин түсэб 1950 ондо 102 процент дүүргэгдэһэн байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ промышленностиин валовой продукцинь 1949 онойхиһоо 23 процентээр ургаа.

Промышленна үйлэдбэрилгын ургалта хадаа дайнай үедэ һандаргагдаһан предприятинуудые һэльбэн һэргээлгын ба шэнээр барилгын үндэһэ һуури дээрэ, гэрэшэлэн ашаглагдажа байгаа предприятинуудай хүдэлмэриие үргэдхэлгын ба һайжаруулгын үндэһэ һуури дээрэ бэелүүлэгдэв. Арадай ажахын бүхы һалбаринуудта шэнэ техникэ дэлгэрүүлхын, технологическа процессүүдые улам нарижуулан һайжаруулхын ба түхеэрэлгэеэ ашаглаха ябадал һайжаруулхын тула ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна.

Социалистическэ хүдөө ажахы мүн лэ ехэ амжалтануудые түйлаа. Газартаряалангай техническэ зэбсэгжэлэлынь ехээр ургаа, МТС-үүд болон совхозууд олонтоото шэнэ тракторнуудые, комбайнуудые ба хүдөө ажахын бусад машинануудые абаа. Дайнай урда тээхи хүдөө ажахын валовой продукциин хэмжээн үлүүлэгдэв. Ороһото культурануудай ургаса тушаа табанжэлэй түсэбөөр тодорхойлогдоһон даалгабари үлүүлэн дүүргэгдэв. 1950 ондо ороһото культурануудай валовой ургасань 7 миллиард 600 миллион пүүд болоһон байна. 1950 ондо хлопок хуряалгаар табанжэлэй түсэбэй даалгабари нилээд үлүүлэн дүүргэгдэв. Бусад техническэ культурануудай, овощьнуудай ба хартаабхын һайн, хангалтатай ургаса абтаа.

Колхозно таряашад, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд ниитын мал ажал хүгжөөхэ тухайда партии ба правительствын табиһан зорилгые ехэ дэбжэлтэтэйгээр бэелүүлжэ байна. Колхозуудтахи ашаг шэмэтэ элдэб түрэлэй малнуудай тоо толгойнь дайнай урда тээхи хэмжээе мүнөө нилээд үлүүлээд байна.

Советскэ арадай ажана тэниглэн байдалай саашанхи дэбжэлтэ хадаа үнгэрэгшэ жэлэй гол шухала дүнгүүдэй нэгэн мүн. Ажалша олонниитын ажабайдалай материальна ба культурна хэмжээн дайнай урда үеынхиһөө нилээд дээшээ болоо, энэнь СССР-эй национальна доходой ургалта дотор үлэмжэ эли тодоор харагдана. 1950 ондо национальна доходнай 1940 оной хэмжээе 64 процентээр үлүүлээ, энэ ургалта 38 процентын хэмжээтэй байхаар табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан юм. Национальна доходой ургалгын ба ниитын хэрэглэлэй эд товарнуудые һүүлэй жэлнүүдтэ ходо химдаруулагдаһан сэнгүүдээр үргэн ехээр худалдаһанай үндэһэ һуури дээрэ, хүн зоной бодото олзо доходуудынь дайнай урда тээхи хэмжээе нилээд үлүүлһэн байна.

Эдеэ хоолой ба промышленна товарнуудай гүрэнэй розничо сэнгүүдые тоогоороо дүрбэдэхеэ, 1951 оной мартын 1-һээ хойшо Советскэ правительствын химдаруулһан ушар хадаа ажалшад тухай, тэдэнэй ажана тэниглэн байдалай ургалта тухай сталинска анхарал оролдолгын шэнэ гэршэ мүн. Ниитын хэрэглэлэй товарнуудай гүрэнэй розничо сэнгүүдэй химдаралтые жэлэй турша соо абабал, 27,5 миллиард түхэриг болоно. Энэ сумма Гүрэнэй бюджедтэ сэхэ гарза болохо байбашье, хүн зондо ехэ ашаг олгохо юм.

Гүрэнэй розничо сэнгүүдые химдаруулһанай үндэһөөр, колхозно рынок дээрэ мүн тэды зэргын химдаралга боложо, хүн зон 7 миллиард шахуу түхэригэй нэмэлтэ ашагта хүртэхэ байна.

Эдеэ хоолой ба промышленна товарнуудай розничо сэнгүүдые дүрбэдэхеэ химдаруулга хадаа промышленность ба хүдөө ажахые хүгжөөхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ба продукциин өөрын үные химдаруулха талаар 1950 ондо түйлагдаһан шэнэ амжалтануудтай дашарамдуулан, манай орон дотор бэелүүлэгдэв.

Большевистскэ партиин, Советскэ правительствын агууехэ эмхидхэхы ба ударидахы үүргэнь, агууехэ Сталинай сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро коммунизм тээшэ урагшаа найдамтайгаар дабшагша манай арадай зохёон байгуулхы барагдашагүй ехэ хүсэнүүдынь манай социалистическэ экономикын ба культурын хүгжэлтын онсо гайхамшаг амжалтанууд дотор, хүн зоной материальна тэниглэн байдалай ургалта соо үнеэ дахин шэнэ хүсэтэйгөөр харагдаа. (Нэрьемэ альгаташалга).

Манай ороной арадай ажахын хүгжэлтэдэхи асари ехэ амжалтанууд хадаа арадай ажахыдахи мүнгэнэй эрьесын ба кредитнэ харилсаануудай саашадаа бэхижэлгэдэ, үйлэдбэриин ургаха ба продукциин өөрын үнын химдарха шухала урмашуулганууд болгошо олзын ба ажахын тоосооной удхашанарые улам дээшэнь үргэлгэдэ түһалһан байна.

1950 ондо үйлэдбэриин һалбаринуудтахи нэмэлтэ резервнүүд элирүүлэгдэжэ, арадай ажахые хүгжөөлгэдэ ашаглагдаа. Предприятинуудай үйлэдбэриин түсэбүүдые ба продукциин өөрын үные химдаруулха талаар тогтоогдоһон даалгабаринуудые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэлэй шангадхагдаһанай үндэһөөр, арадай ажахыдахи олзонууд нилээд ехээр ургаа, Советскэ гүрэнэй финансые улам бэхижүүлхэ ябадал түйлагдаа.

Социалистическэ ажахын нөөсэ сугларуулгые үндэһэ болгодог Гүрэнэй бюджедэй доходуудай ургалтань советскэ финансын бата бэхиие харуулһан шухала гэршэнүүдэй нэгэн мүн.

Дайнай хойтохи табанжэлэй турша соохи Гүрэнэй бюджедэй доходууд иимээр ургаа гэбэл: 1945 ондо 302,0 миллиард түхэриг байһан аад, 1950 ондо 422,1 миллиард түхэриг болоһон байна. Энэл үе соо СССР-эй Гүрэнэй бюджедэй гаргашануудынь 298,6 миллиард түхэригһөө 412,7 миллиард түхэриг хүрэтэр ехэ болоһон байха юм. Дайнай хойтохи табанжэлэй бүхы үе соо, дайнай урда жэлнүүдэйхидэл адляар, бюджедэй доходуудынь гаргашануудһаа нилээд ехээр үлүүлэн дүүргэгдэдэг байгаа. 1950 ондо бюджедэй доходуудынь гаргашануудаа 5,2 миллиард түхэригөөр үлүүлхэ гэжэ хараалагдаһан аад, 9,4 миллиард түхэригөөр үлүүлэв.

Арадай ажахые мүнгөөр хангалгада, продукци бүтээн гаргаха, юумэнэй өөрын үные химдаруулха, үндэһэн ба эрьесын зөөринүүдые предприятинуудай ашаглалга һайжаруулха түсэбүүдые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ ябадалда хиналта хэхэ хэрэгтэ бюджедэй удхашанарынь дайнай хойтохи табанжэлдэ ургаа.

Арадай ажахые хүгжөөлгэдэ зориулагдадаг, Гүрэнэй бюджедэй гаргашануудынь 1945 ондо 74,4 миллиард түхэриг байһан аад, 1950 ондо 157,3 миллиард түхэриг хүрэтэр ургаа, тиин табанжэлэй турша соо 708,1 миллиард түхэриг болоһон байха юм. Энэ мүнгэ зөөреэр гүрэнэй хэдэн мянгаад предприятинууд һэльбэн һэргээгдэв, шэнээр баригдаа, гэр байрын хэдэн арбаад миллион квадратна метр талмай ашаглалгада оруулагдаа, байгаалиие шэнэдхэн хубилгаха ба ажалай бүтээсын хүсэн түгэс дэбжэлтэ түйлаха асари ехэ түсэбүүд бэелүүлэгдэжэ байна.

Үнгэрһэн табанжэлэй турша соо социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта гүрэнэй зүгһөө 524,5 миллиард түхэриг, тэрэ тоо соо арадай гэгээрэлдэ — 258,9 миллиард түхэриг, арадай элүүрые хамгаалгада —94,4 миллиард түхэриг ба социальна тэдхэлгэдэ—102,0 миллиард түхэриг гаргашалагдаһан байха юм. Гэхэтэй хамта 1950 он соо социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта зориулагдаһан бюджетнэ гаргашанууд 116,8 миллиард түхэриг гэхэ гү, али 1945 онойхиһоо 86,3 процентээр ехэ байна. Энэ тоонууд хадаа социалистическэ культурын хүгжэлтэ тухайда коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын ба нүхэр Сталинай өөрынь имагта ехэ анхарал оролдолго табидагые эли тодоор гэршэлнэ. (Альгаташалга).

Арадай ажахые хүгжөөхэ ба финансые улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ Советскэ гүрэнэй түйлаһан онсо гайхамшаг түйлалтанууд хадаа капитализмын хосоржо байгаа системэдэ орходоо ажахын социалистическэ системын тон булюу һайн байһые эли тодоор харуулна.

Капиталистическэ оронуудай экономическа байдал ба финансань, илангаяа империалистнуудай агрессивнэ политикаһаа шалтагаалан, улам ехээр муудажа байна.

Дэлхэйн агрессивнэ шэнэ дайнай бэлэдхэлые эмхидхэгшэд хадаа «Правда» газетын корреспонденттэй нүхэр Сталинай хэһэн хөөрэлдөөн соо балшииса элирүүлэгдэв.

«...Шэнэ дай жүрөөдэдэг агрессивнэ хүсэнүүд Америкын Холбоото Штадуудта, Англида, тэрэшэлэн Францидашье бии. Үлэмжэ ехэ олзо оруулхын тула, бусад оронуудые тонон дээрмэдэхын тула тэдэндэ дайн хэрэгтэй байна. Тэдэ хадаа түрибэлгүй ехэ олзо үгэхэ доходно статья гэжэ дайе тоолодог миллиардернүүд ба миллионернүүд гээшэ» гэжэ нүхэр Сталин хэлэнэ.

Эдэ агрессивнэ хүсэнүүд дэлхэйн гурбадахи дайнда сэхэ бэлэдхэнэ, тэдэнэр Кореядэ шуһата дай үүдхээд, ябуулжа байна, Советскэ Союзда ба арадай демократиин оронуудта добтолхын тула арминуудые элсүүлэн эмхидхэнэ, плацдармнуудые байгуулна.

Галзуу яаралтайгаар зэбсэглэхэ ябадал үүдхэдэг империалистнуудай хорото муухай булимтаралгын политика хадаа бүхы дэлхэйдэхи эб найрамдалда дуратай арадуудай ехэ зэбүүрхэл бадаруулна, ушарынь юуб гэхэдэ, США-гэй зонхилогшод дэлхэйн шэнэ дай бэлэдхэхэдээ, өөрынгөө эзэдэй—капиталистическэ монополинуудай дура хүсэлые гүйсэдхэнэ, тэдэнь «...олониитын түрибэлгүй ехэ хашалан зоболонһоо, пролетарска шуһанһаа, —гэжэ Ленин бэшээ һэн, — өөһэдынгөө миллиардна доходуудай сэбэр алта суглуулна».

Яаралтайгаар зэбсэглэлгэ хадаа империалистнуудта ехэ олзотой хэрэг байха зуураа, бүхы экономикые сэрэгэй замда шэлжүүлэн оруулалгаар, ажамидаралай хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ хорооходо ба ажалша олонниитын улам үгырэн ядарха ябадалаар үдэшэгдэнэ. Юумэнүүдэй үнэ сэнгүүдэй хүндэрэлгэтэй, инфляциин ба налогуудай ехэ бололготой дашарамдан США-гэй, Англиин ба бусад капиталистическэ оронуудай хүдэлмэришэн ангиин бодото салин хүлһэниинь эрид доошоо ороно.

Американска империалистнууд маршаллизованно оронуудай правительствонуудые баадхадаг ябадалаа улам шангадхана, тэдэнь өөһэдынгөө эзэдэй хойноһоо дахажа, промышленна үйлэдбэреэ сэрэгэй замда шэлжүүлэн оруулна, хүн зондо хэрэгтэй эд товарнуудые бүтээн гаргалга хорооно, армиин тооё олодхоно, сэрэгэйнгээ бюджедүүдые хэтэрхэй ехэ болгоно. Эдэ бүгэдэ хадаа агрессивнэ капиталистическэ оронуудай экономикые ба финансые түйлдань хүрэтэр муудхаана.

Социалистическэ байгуулалтын замаар ябагша арадай демократиин оронуудтахи байдал тад ондоо байна. Арад олонниитын ажалай дэбжэлтын ба тэрэшэлэн Советскэ Союзай үдэр бүри үзүүлдэг туһаламжын ашаар, арадай демократиин оронууд социалистическэ экономико байгуулгаар ба мүнгэнэй хэрэг бэхижүүлгээр ехэ амжалтануудые түйлаа. Эдэ оронуудай гүрэнэй бюджедүүд саг үргэлжэ ургана, доходуудынь гаргашануудһаа үлүүгээр гүйсэдхэгдэнэ. Арадай ажахын бүхы һалбаринуудай хүгжэһэнэй үндэһөөр, арадай демократиин оронуудай валютануудайнь худалдан абаха шадал дээшэлнэ, ажалшадай ажана тэниглэн байдал улам ургана.

Хитадай арадай республика экономико ба финансаяа хүгжөөхэ хэрэгтэ нилээд ехэ амжалтануудые түйлаа. Демократическа үндэһэн шэнэдхэлгэнүүд хэгдэжэ, Хитадай ажахые хүгжөөхэ ба ажалшадай ажабайдалай материальна, культурна хэмжээе дээшэлүүлхэ ябадалдахи шэнэ түйлалтануудай бата бэхи үндэһэ һууринуудые байгуулаа.

Германска демократическа республика мүн лэ демократическа шэнэдхэн байгуулгын замаар найдамтай дабшажа ябана.

Советскэ Союзай, тэрэшэлэн арадай демократиин оронуудай арадай ажахые хүгжөөлгэдэхи, экономико ба финансые бэхижүүлгэдэхи ехэ амжалтанууд юу гэршэлнэб гэхэдэ, Советскэ Союз түрүүтэй демократическа гүрэнүүдэй арадууд бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай ба демократиин хүсэнүүдые арбидхан, тунгалаг һайхан ерээдүй тээшэ — урагшаа найдамтайгаар дабшана.

СССР-эй 1951 оной Гүрэнэй бюджет

Дайнай хойтохи табанжэлые дүүргэлгэ хадаа нүхэр Сталинай зааһан ёһоор, манай орон дотор коммунизм байгуулгын агууехэ программые бэелүүлхэ хэрэгтэ шэнэ амжалтануудые түйлаха бата бэхи үндэһэ һуури табяа.

СССР-эй арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ ехэ зорилгонууд 1951 ондо партяар ба Советскэ правительстваар табигдаад байна. Ажахыдахи ресурснуудые максимальна ашаглалгын үндэһөөр, арадай ажахын бүхы һалбаринуудай хүсэн түгэс шэнэ дэбжэлтэ хангагдаха ба 1950 ондо түйлагдаһан үйлэдбэриин хэмжээн нилээд ехээр үлүүлэгдэхэ ёһотой.

Энэ жэл соо промышленностьда ба арадай ажахын бусад һалбаринуудта оруулагдаха капитальна вложенинүүдэй хэмжээн ехэ болохо, коммунизмын асари ехэ барилгануудые бүтээхэ хүдэлмэринүүд хэгдэхэ байна.

Шэнэ барилгын бүри ехэ программа бэелүүлхын тулада материальна ехэ ресурснуудые элсүүлэн гулидхаха ба Гүрэнэй бюджедһээ мүнгэн зөөри гаргалгые ехэдхэхэ эрилтэ гарана.

Продукциин өөрын үные химдаруулга, промышленна предприятинуудай ба ажахын бүхы организацинуудай хүдэлмэриин шанарай ондоошье показательнуудые һайжаруулга хадаа арадай ажахые улам хүгжөөхын, 1951 ондо СССР-эй Гүрэнэй бюджедые амжалтатайгаар дүүргэхын ба юумэнүүдэй сэнгүүдые химдаруулха политика хангахын тулада имагта шухала удхашанартай байна.

1951 оной Гүрэнэй бюджедэй проект болбол ажахын һалбаринуудтахи үндэһэн ба эрьесын зөөринүүдые ашаглалга улам һайжаруулха, продукциин единицэдэ түүхэй эдүүдые, материалнууд, түлишэ ба электроэнерги гаргашалха ябадал хороолгые хараадаа абажа зохёогдоо.

1951 оной Гүрэнэй бюджедэй ниитэ хэмжээнь доходуудаараа 457.992 миллион түхэриг ба гаргашануудаараа 451.503 миллион түхэриг байхаар, доходуудынь гаргашануудһаа 6489 миллион түхэригөөр үлүү байхаар баталамжада табигдаба. Бюджедэй доходуудынь 1950 онойхиһоо 8,5 процентээр, харин гаргашануудынь 9,4 процентээр ехэ болохо байна. 1951 оной мартын нэгэнһээ хойшо эдеэ хоолой ба промышленна товарнуудай сэнгүүдые химдаруулһан условидо, бюджедэй нилээд ехээр ургаха ушар хадаа Советскэ гүрэнэй экономическа хүсэ шадалай улам шангадажа байһые харуулна.

Арадай ажахые хүгжөөлгэдэ ба социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта республиканска болон нютагай бюджедүүдһээ ехэ һомололгонуудые хэхээр хараалагдана.

Союзна республикануудай 1951 оной Гүрэнэй бюджедүүд 97.504 миллион түхэриг хэмжээтэйгээр, тэрэ тоо соо: РСФСР-тэ — 54.136 миллион түхэриг, Украинска ССР-тэ —17.248 миллион түхэриг, Белорусска ССР-тэ —3.687 миллион түхэриг, Узбекскэ ССР-тэ —3.362 миллион түхэриг, Казахска ССР-тэ —4.191 миллион түхэриг, Грузинска ССР-тэ—2.580 миллион түхэриг, Азербайджанска ССР-тэ — 1.908 миллион түхэриг, Литовско ССР-тэ—1.530 миллион түхэриг, Молдавска ССР-тэ — 1.163 миллион түхэриг, Латвийска ССР-тэ —1.428 миллион түхэриг, Киргизскэ ССР-тэ — 1.076 миллион түхэриг, Таджикска ССР-тэ — 1.022 миллион түхэриг, Армянска ССР-тэ—1.158 миллион түхэриг, Туркменскэ ССР-тэ —989 миллион түхэриг, Эстонско ССР-тэ—1.095 миллион түхэриг ба Карело-Финскэ ССР-тэ —931 миллион түхэриг.

Республиканска ба нютагай бюджедүүдһээ арадай ажахые мүнгөөр хангалгада 21379 миллион түхэриг ба социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудые мүнгөөр хангалгада 65785 миллион түхэриг гаргашалхаар хараалагдана.

Коммунистическэ партии, Советскэ правительство болбол союзна ба автономно республикануудай арадай ажахые, культурые хүгжөөхын тула саг үргэлжэ оролдолго гаргана, тиин олон на Советскэ гүрэнэй бүхы дай материальна баялигуу хөөрөө элбэг дэлбэг болол культурын һалбаран бадар шухала условинуудые Партии ба правительствы оролдолгонь дайнай хойто нүүдтэ республиканска ба гай бюджедүүдэй хэмжээн бэришэгүйгөөр ургаһан харагдана.

1951 оной Гүрэнэй бюджедэй доходуу

СССР-эй 1951 оной Гүрэнэй бюджедэй доходуудынь гол разделнүүдээр иимэ суммануудтай хараалагдана гэбэл:

	Миллион түхэ	
	1950 он	1951 [illegible]
Бүхы дээрээ	422094	[illegible]
Тэрэ тоодо:		
Эрьесын налог	236069	[illegible]
Олзонуудһаа отчисленинүүд	40374	[illegible]
Хүн зонһоо орохо налогууд	35771	[illegible]
Гүрэнэй урьһаламжанууд	31013	[illegible]

1951 ондо Гүрэнэй бюджедэй доходуудай ургалтань, гол түлэб, үйлэдбэрилгэе улам үргэдхэлгын ба продукциин өөрын үные химдаруулгын үндэһэ һуури дээрэ, социалистическэ ажахыһаа орохо оролтонуудай ехэ бололгоор хангагдана. Бюджедтэ эрьесын налогһоо оролго 244619 миллион түхэриг хэмжээтэйгээр, тайлбарилан хэлэбэл, үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 8550 миллион түхэриг гэхэ гү, али 3,6 процент ехэ болохоор хараалагдана. Предприятинуудай ба ажахын организацинуудай олзонуудһаа отчисленинүүдээр орохо орошонууд, өөрынь эрьесын зөөриин үлүүе абалга оруулалсан, 47097 миллион түхэриг байхаар тодорхойлогдоно, энэмнай үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 6723 миллион түхэригөөр гү, али 16,7 процентээр ехэ байха болоно.

1950 он дотор бюджедтэ олзонуудһаа отчисленинүүдээр орохо орошын түсэб үлүүлэн дүүр һэн байгаа. Бюджедэй дохо шухала зүйлөөр түсэбөө дүүргэлгэ хадаа ажахын орг цинуудай хүдэлмэриин нил жарһанай үрэ мүн. Тус орг цинууд дайнай хойтохи таб лэй үедэ продукци бүтээн гаяа нилээд ехэ болгоһон нэй өөрын үные химдаруу гаһан байна.

1951 он дотор бюджедтэ нуудһаа отчисленинүүдээр орошонуудай нилээд ехэ бол арадай ажахын һалбарину олзонуудай ургалтаар хан Предприятинуудай ба орга нуудай олзонуудай ниитэ су 76760 миллион түхэриг гэж али 1950 онойхиһоо 17,2 тээр ехэ байха ёһотой.

Арадай ажахын тус тус ринуудай олзонуудынь иимэ жээтэй байхаар хараалагда бэл:

	Миллион түхэригөөр		
	1950 он	1951 он (проект)	1950 [illegible]
Бүхы дээрээ	65522	76760	[illegible]
Тэрэ тоодо:			
Промышленность	35282	41197	[illegible]
Хүдөө ажахы ба ой модоной ажахы	11917	2445	[illegible]
Транспорт ба хэлхеэ холбоон	12202	14893	[illegible]
Худалдаа наймаан ба бэлэдхэлнүүд	5956	8060	[illegible]
Коммунальна ажахы	2352	2524	[illegible]

Союзна мэдэлтэй промышленна министерствонүүдэй предприятинуудай ашагтайгаар ажаллаха ябадал улам ургана. Ашагтайгаар ажаллалгын ургалта ба олзонуудай ехэ бололго хадаа хүдэлмэриин улам һайжарха, предприятинуудтахи ажахын тоосооной бэхижэхэ зохистой условинуудые хангана.

Ашагтайгаар ажалладаг предприятинуудай ба организацинуудай ниитэ дээрээ ургахын хажуугаар, промышленностиин зарим һалбаринуудта гарзатайгаар хүдэлмэрилдэг предприятинууд үшөөл бии байһаар. Хэдэ хэдэн министерствонүүдэй ба ажахын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд продукциин өөрын үные химдаруулха түсэбөө дүүргэхын түлөө, ашагтай хүдэлмэри дээшэлүүлхын түлөө бүри эрид шууд тэмсэл эмхидхэхэ, муугаар хүдэлмэрилдэг предприятинуудые түрүүшүүлэй хэмжээндэ хүрэтэр татаха ёһотой.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудай ба предприяти бүхэнэй зүгһөө продукциин өөрын үные саашадань химдаруулха гээшэ энэ жэлдэ олзын түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ шиндхэхы удхашанартай байна. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэридэхи материальна гаргашануудта арбилалта ехээр хэхэ ба предприятинуудай үндэһэн зөөринүүдые ашаглалга һайжаруулха зэргээр продукциин өөрын үные нилээд химдаруулха ябадал түйлагдаха ёһотой.

Продукциин өөрын үные химдаруулха даабаринуудаа, тэрэшэлэн олзо оруулха түсэбөө бүхы дээрэнь дүүргэһэн промышленностиин зарим һалбаринуудта — механизмуудые ба материальна хэрэгсэлнүүдые ашаглалга һайжаруулхын түлөө зохихо тэмсэл ябуулдаггүй, ехэ гээгдэл тохёолдуулдаг ба үйлэдбэридэ шухала гаргашануудые химдаруулга хангадаггүй предприятинууд бии байна. Хэдэ хэдэн предприятинуудта эмхидхэлэй-техническэ элдэб дутуу дунданууднаа шалтагаалан, машинануудай ба түхеэрэлгын миин байдаг ябадал үшөөл бии байһаар. Энэ хадаа хүдэлмэриин показател доошонь оруулна. Ой мо промышленностиин Министер модо бэлэдхэл дээрэ техн илангаяа хангалтагүйгөөр лагдана.

Ой модоной промышленно Министерствын модо бэлэд организацинууд продукциин үные химдаруулха даабари хододоо дүүргэдэггүй байна. ондо хэрэглэлэй модоной ку рын өөрын үнэнь түсэб 13,7 процентээр дээшээ б энэнь, гол түлэбтөө, ой мо промышленностьда олоор ү механизмуудые муугаар аш һанай хойшолон мүн. 1950 эсэс тээшэ модо бэлэдхэлэй о организацинуудта модо зөө томобильнуудай 40 хүрэтэр центнь, тракторнууд ба узко нэ паровозуудай 50 хүрэтэр центнь ашаглагдангүй байгаа. тус механизмуудай бүтээхэ дорхойлогдоһон нормонууд гэгдэнэгүй. Ажалые эмхидхэ зохихо гуримай үгы бай механизмуудые муугаар аш һанһаа боложо, ой модоной мышленностиин Министер модо бэлэдхэлэй олохон пред тинууд 1950 он дотор орон рэгсэлэй нилээд ехэ хэмжээ до дутуу үгэһэн ба гарзада һон байха юм.

Үйлэдбэриин бүхы һалбари тахи техникын ургалта хадаа ниие ашаглаха ябадал үдэр һайжаруулхыень, ажалай б дээшэлүүлхэ ба продукциин үнэ химдаруулха ябадал хыень предприятинуудай хү рилэгшэдые, инженерно-техн хүдэлмэрилэгшэдые уялгал нэ техникэ үргэнөөр нэбтэр дэлгэрүүлгэ, манай промышл тиин үйлэдбэриин баян дүй шэлэй бии байһан ушар предприяти бүхэнэй түсэбүүд зын талаараа дүүргэдэхэ условинуудые хангана.

Бүтээһэн зүйлнүүдэй едини түүхэй эдые, материалнууд түлишэ гаргашалга хороохо

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюур

СССР-эй Верховно Соведэй заседани

СССР-эй 1951 ОНОЙ ГҮРЭНЭЙ БЮДЖЕТ ТУХАЙ

СССР-эй финанснуудай Министр А. Г. ЗВЕРЕВЭЙ элидхэл

(Үргэлжэлэл)

...дукциин өөрын үнье улам химдаруулга хангажа ... байна. Үнгэрэгшэ жэл... хэдэн предприятинууд продукциин единицэдэ түү...үдые, материалнуудые ба ... гаргалга хэтэрхэй ехэ ... Жэшээлхэдэ, автомобиль... тракторна промышленнос... Министерствын Липецкэ ... заводто 1950 оной 9 ... турша соо нэгэ тракторта ...лограмм хара металл ба ...лограмм үнгэтэ металл гаргашалагдаһан байха юм. ... тракторна заводто 1950 ... һарын турша соо 1978 тон... түлишэ үлүүсэ гаргалаа.

...руулгаяа ехэдхэхын түлөө ... амжалта хадаа ажахы... алибаа гээлтэнүүдые, ашаг... гаргашануудые эрид хороолго... лэ олохон ушарта дулды... байна. Энэ хадаа тусхайлан ..., загаһанай промышлен... Министерствын предприя... ехэ удхашанартай. ... Востогой загаһанай про... промышленностиин предприятинуудта ехэ загаһан һула талмай дабһалагдадаг байха юм, ... нилээд ехэ гээлтэдэ ба про... шанарай муудаха яба... хүргэнэ. Дабһалалгын методһээ шалтагаалан, ... Главкамчатрыбпромой олзо... ...нуд дээрэ 1950 оной 9 ... турша соо 28 мянган цент... загаһанай хоролто болоһон ... Түсэбөөр хараалагдаһан... доошоо сортын продукци ... эсэстэ, загаһанай про... промышленностиин предприятинууд ... орлодог байна. Тиимэ ...нуудынь 1950 оной 9 һарын ... соо 58 миллион түхэриг бо... байха юм.

... металлургиин Министерс... заводуудта түүхэй эдүүдэй, ...нуудай ба түлишын гээл... хоролтонь үшөөл ехэ байһаар. ...хэдэ, Макеевскэ завод 1950 ... тогтоогдоһон нормоһоо ... 50,8 миллион түхэригэй, ...сталь завод — 50,0 милли... түхэригэй, Азовсталь завод — ... миллион түхэригэй, Петров... нэрэмжэтэ завод — 15.3 ... түхэригэй кокс ба руда гаргашалаа.

... янзын зүйлнүүд ондо он... заводуудта адли бэшэ ... байдаг ушар хадаа продук... өөрын үнье улам химдаруул... арга боломжонуудай бии ту... гэршэлнэ. Жэшээлбэл, Ка... ...аш заводтохи косилкын ...ынь, тиимэл косилка бү... гаргадаг Фрунзын нэрэмжэтэ ...оһоо 53 процентээр дээ... байба. Первомайска заводой ... ЛМ—5 жаткын өөрын ... Ухтомскын нэрэмжэтэ за... ...оһоо 127,7 процентээр дээ... байгаа. Адли продукциин ... үнын иимэ тад ондоо байдаг ... юу гэршэлнэб гэбэл, хүдөө ... машина бүтээлгын Ми... ...ство болбол үндэр үнэтэй продукци бүтээн гаргадаг ... заводуудта, тиимэ про... өөрын үнье нилээд үлүү ... доошонь оруулһан түрүү ...дай дүй дүршэлые хэрэглэ... байна.

...гаар хандаха, ажахыдаа ... хэхын түлөө тэмсэл ... гээшэ предприятинуу... ба организацинуудай хүтэлбэ... шухала зорилго мүн. ...ридэхи ехэ резервүүд ба ... хэхэ арга боломжонуу... үргэлжэ элирүүлхэ, үй... үргэдхэхэ зорилгонуудта ...льна ашаглаха шухала. ... организацинуудай хүтэлбэ... материальна хэрэгсэл... гаргашалгада хиналта хэ...хэ ябадал шангадхаха, калькуляциин ба бүридхэлэй асуудалнуудые һонирхохо, продукциин өөрын үнье химдаруулха даалгабаринуудай дүүргэлтые үдэр бүри хинан хаража байха ёһотой. Шангаар арбилан алмаха ба химгадалтайгаар хандаха гээшэ предприяти бүхэнэй хүдэлмэридэхи хуули ёһон болохо зэргэтэй.

«Өөһэдынгөө сугларуулһан зөөрие ашаглан эдлэхэдээ, копейкэ бүрие бодомжотойгоор, тодорхойлон хэлэбэл, тусхайта үе бүхэндэ зайлашагүй шухалаар хүгжөөгдэхэ тиимэ хэрэгтэ оруулха гэжэ оролдохо, сугларуулһан зөөри хэрэгсэлнүүдээ арбилха хэрэгтэ илангаяа хяһуур ба барюу байха ёһотойбди» гэһэн нүхэр Сталинай заабарие хододоо һанаха хэрэгтэй. (Зохёолнууд, том 7, нюур 302).

Гүрэнэй урьһаламжануудһаа ородог мүнгэ зөөри хадаа Гүрэнэй бюджедэй доходуудай эшэ үндэһэнүүдэй нэгэниинь болоно. Зоной дунда, тэрэшэлэн гүрэнэй организацинуудта тараагдадаг урьһаламжануудһаа орохо орошонууд 1951 ондо 33287 миллион түхэриг байхаар хараалагдана.

Советскэ гүрэнэй урьһаламжанууд арадай ажахые мүнгөөр хангаха зүйл байхаһаа гадна, мүн хүн зоной доходуудые арбидхаха хэрэгсэл болодогынь элитэ. Хүн зомнай 1951 ондо урьһаламжануудһаа 5,0 миллиард түхэригэй шүүбэринүүдые абаха байна.

Нөөсэлгын кассануудта мүнгэ табилгын ургалта хадаа манай ороной ажалшадай ажана тэниглэн байдалай дээшэлһэн жэшээнүүдэй нэгэн мүн. Хүн зоной табиһан мүнгэнэй үлэсэ 1940 оной эсэс тээшэ 7,3 миллиард түхэриг байһан аад, 1951 оной январиин 1-дэ 18,5 миллиард түхэриг хүрэтэр ургаһан байна. Энэ жэлдэ нөөсэлгын кассануудта хүн зонһоо 3.5 миллиард түхэриг нэмэжэ орохоор хараалагдана. Арадай ажана тэниглэн байдалай хэлбэришэгүй ургалта хадаа хараалагдаһан хэмжээтэ мүнгые нөөсэлгын кассануудта табюулха ябадал хангаха бүхы условинуудые бии болгоно.

Хүн зоной налоговой түлбэринүүдынь 43,1 миллиард түхэриг байхаар хараалагдана. 1951 ондо налоговой түлбэринүүдые үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ зарим тэды ехэдхэһэн ушар хадаа хүдэлмэришэд ба албахаагшадай салин хүлһэнэй фондын ехэ бололгоор тайлбарилагдана. Тэрээнһээ гадна, олзын налог һомолходоо хүн зоной зарим группануудта үгтэдэг хүнгэлэлтын заримыень хорооһон ябадал хараада абтаа.

Капиталистическэ оронуудтахи налогууд бюджедэй бүхы доходуудай ехэнхи хуби болодог байхадань, харин СССР-эй Гүрэнэй бюджедтэ хүн зоной налоговой түлбэринүүд оройдоо 9,4 процент, тон бага удельнэ хэмжээтэй байна.

Хүн зонһоо налогуудые суглуулгаар финансова зарим органуудай хүдэлмэридэнь ехэ дутуу дундануудай бии байһые тэмдэглэхэ шухала. Нёдондо финансова хэдэ хэдэн органууд налогуудай түсэб дүүргэзгүй байгаа. Хүдөө ажахын налогой ба зонһоо орохо ондоо налогуудай түсэбые хангалтагүйгөөр дүүргэгшэдэй тоодо Белорусска ССР-эй, Литовско ССР-эй, Ставропольско хизаарай, Курска ба Ростовско областьнуудай финансын органууд хамаадана. Тус республикануудай ба областьнуудай финансын органууд налоговой хүдэлмэри һайжаруулха, тэрэшэлэн союзна ба автономно республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд, ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомууд налоговой хүдэлмэридэнь финансын органуудта үдэр бүриин туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

СССР-эй 1951 оной Гүрэнэй бюджедэй гаргашанууд

СССР-эй 1951 оной Гүрэнэй бюджедэй гаргашануудай ниитэ ..., дээрэ хэлэгдэһэнэй ёһоор, ...03 миллион түхэригөөр тодорхойлогдоһон байна. 1950 онтой ...бал, бюджедэй гаргашанууд ... миллион түхэригөөр гэхэ гү, ...,4 процентээр ургаха болоно.

Гүрэнэй бюджедэй гаргашануудай жэлһээ жэлдэ ехээр ургалга хадаа Советскэ гүрэнэй ажахын ба культурна байгуулалтын угаа ехэ далайсые харуулна. Гүрэнэй бюджедэй гаргашануудай шэглэлынь иимэ тоо мэдээнүүдээр тодорхойлогдоно:

	Миллион түхэригөөр	
	1950 ондо хэгдээ	1951 оной проект
...хы гаргашанууд	412.665	451.503
Тэрэ тоодо:		
Арадай ажахы	157.312	178.474
Социально-культурна хэмжээ-ябуулганууд	116.818	120.785
Сэрэгэй ба Уһан-Сэрэгэй министерствонүүд	82.867	96.376
Гүрэнэй захиргаанай органуудые хангалгада зорюулагдаһан гаргашанууд	13.848	14.295

Финансова ресурснууд хадаа социалистическэ предприятинуудай үндэһэн ба эрьесын зөөринүүдые үргэдхэлгэдэ, социально-культурна байгуулалгын үргэн ехэ программые бэелүүлгэдэ, манай Эхэ ороной оборонын хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлгэдэ зорюулагдаха байна.

Арадай ажахые финансировалга

Арадай ажахые финансировалгада зорюулагдаһан һомололгонууд, урдахи жэлнүүдтэл адляар, советскэ бюджедэй гаргашануудай шухалын шухала статьянь болоно. 1951 ондо эдэ һомололгонууд 178,5 миллиард түхэригэй хэмжээтэйгээр гэхэ гү, али бюджедэй гаргашануудай 39,5 процентээр тодорхойлогдоно. Арадай ажахые финансировалгада зорюулагдаһан зөөринүүдэй гол хубинь шэнэ капитальна барилгада гаргашалагдаха юм.

Коммунизмын материальна база байгуулха гайхамшагта ехэ сталинска программа болбол капитальна вложенинүүдэй хэмжээе саашадань ехэ болгохо ба тэдэнэй ашаа туһые дээшэлүүлхэ эрилтэ хэнэ. 1951 ондо капитальна вложенинүүдые финансировалга, эрьесын мүнгэ зөөринүүдые оруулалсахада, 1950 оной июлиин 1-һээ хойшо химдаруулагдаһан сэнгүүдээр 132 миллиард түхэригэй хэмжээтэйгээр тодорхойлогдоно, тэрэ тоодо 98,0 миллиард түхэригынь бюджедһээ орохо, 34 миллиард түхэригынь арадай ажахын һалбаринуудай өөһэдынь ресурснуудһаа орохо байна. Тэрээнһээ гадна, 1951 ондо проектнэ хүдэлмэринүүдэй гаргашанууд 3,7 миллиард түхэриг болохо юм.

Капитальна хүдэлмэринүүдэй түсэбэй дүүргэлтын хойноһоо хиналтые шангадхахын ба арадай ажахын түсэбөөр хараалагдаһан барилганууд дээрэ материальна ба финансова ресурснуудай ашаглалгые һайжаруулхын зорилгоор, энэ жэлдэ капитальна вложенинүүдые централизованно ба мүн централизованнобэшэ гэжэ хубааха ябадал болюулагдаа, капиталовложенинүүдые финансировалгада ажахын органуудай өөһэдынь оруулха зөөринүүдэй хуби дээшэлүүлэгдэв.

Капитальна барилгые эмхидхэлгэдэ гараһан ехэнүүд дутагдалнууд мүнөө хүрэтэр усадхагдаагүй байна, тиин шэнэ предприятинуудые барилга манай гүрэндэ үшөөл үнэтэй болодог байһаар.

Нүхэр Сталинай заабарие бэелүүлэн, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1950 ондо шиидхэбэринүүдые абажа, барилга дээрэ бии байһан резервнүүдые һайнаар ашаглаха, барилгын үнье химдаруулха ба үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада оруулга түргэдхэхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан хэмжээ-ябуулгануудай дэлгэрэнгы программа хараалһан байна.

Үнгэрһэн жэлдэ министерствонүүдэй ба ведомствонүүдэй барилгын ба проектнэ организацинууд болбол проектнүүдэй ба сметэнүүдэй үлүү гаргашануудые болюулжа, проектнүүдтэ үйлэдбэриин түрүү технологическа нормонуудые ба методүүдые хэрэглэжэ, барилгын болзорые хороожо, барилгын хүдэлмэринүүдэй эмхидхэлые һайжаруулжа ба механизациень нилээд ехээр дээшэлүүлжэ, барилгын үнье химдаруулха хүдэлмэри хэһэн байна.

Зүгөөр, 1950 ондо зарим министерствонүүдэй барилгын-монтажна подрядна организацинууд ехэ гарза хэһэн байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй, энэ болбол барилгын үнье химдаруулха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые тэдэнэй дүүргээгүй байһан дээрэһээ нилээд ехээр дулдыдаһан байна.

Барилгын механизмууд олон ушарнуудта үшөө тон хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэнэ, барилгын хүдэлмэринүүдые муугаар хүтэлбэрилһэн ба эмхидхэһэнһээ барилганууд дээрэ хүдэлмэришэдэй удаан саг соо миин байха ябадал гарана.

Материалнуудые үлэмжэ гамтайгаар хэрэглэжэ, барилгын үнье нилээд ехээр химдаруулха ябадал хангажа болохо юм. Правительство хадаа ехээр механизировалэгдэһэн предприятинуудые байгуулхын тулада хэмжээ абажа байна, эдэ предприятинууд барилгын организацинуудые материалнуудаар ба бэлэн детальнуудаар хангаха ёһотой. Хүдэлжэ байгаа предприятинуудай механизациие ехэ болгохо, зөөжэ асарагдадаг материалнуудай удельнэ хэмжээе хороохо ба транспортна гаргашануудые доошолуулха хэмжээнүүд тэрэшэлэн абтажа байна. Министерствонүүд ба барилгын организацинууд, өөһэдынгөө ээлжээндэ, ехэ үүсхэл гаргаха ба барилга дээрэ материалнуудай гаргашые хороохо ябадал хангаха ёһотой.

Олон барилганууд дээрэ нэмэлтэ ба захиргаанай-ажахын гаргашанууд үшөө тон ехэ байһаар. Жэшээлхэдэ, мяханай ба һүнэй промышленностиин Министерствын «Мясохладпромстрой» гэжэ трестын № 21 барилга дээрэ нэмэлтэ гаргашанууд гурба үлүүтэй дахин ехэ болгогдоһон, тиихэдэ захиргаанай-ажахын гаргашанууд 2,9 дахин ехэ болгогдоһон байна. Энэ барилга дээрэ хүдэлмэрилэгшэдэй хахадһаа олониинь барилгын-монтажна хүдэлмэринүүдтэ шууд хабаададаггүй байгаа. Станок бүтээлгын Министерствын «Коломстанкострой» гэжэ трестдэ, нүүрһэнэй промышленностиин Министерствын «Ростовуголь» гэжэ барилганууд дээрэ, «Красноярскшахтстрой» гэжэ трестдэ ба бусадта хэтэрхы ехэ нэмэлтэ ба ажахын-захиргаанай гаргашанууд хэгдэһэн байгаа.

Олон барилганууд дээрэ үлүү түхеэрэлгэнүүд нилээд ехээр үлэһэн юм, тэдэнь заримдаа хэдэн жэлээр хэрэглэгдэнгүй байна. Московско-Курска түмэрзамай барилганууд дээрэ хаана ба хэзээ хэрэглэгдэхэнь мэдэгдээгүй элдэб олон түхеэрэлгэ бии байна. Мүн электростанцинуудай Министерствын барилганууд дээрэ ашаглагдадаггүй олон түхеэрэлгэ бии юм.

1951 оной түсэбөөр барилгын-монтажна хүдэлмэринүүдэй үнье, 1950 оной июлиин 1-һээ хойшо тогтоогдоһон сэнгүүдээр, сметнэ үнэһөөнь 3 процентээр химдаруулха, барилга дээрэ хүдэлмэрилдэг хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсые 11 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагдана. Барилгын-монтажна хүдэлмэринүүдэй эмхидхэлые һайжаруулһанай ба механизмуудай ашаглалгые һайжаруулһанай, тэрэшэлэн материалнуудай гаргашануудые, нэмэлтэ ба захиргаанай-ажахын гаргашануудые хорооһоной ашаар барилгын үнье хороохо ябадал хангагдаха ёһотой.

Министерствонүүд, ведомствонүүд ба барилгын организацинууд болбол ашаглалгада оруулагдаха объектнүүд дээрэ тон түрүүндэ материальна ба мүнгэн зөөринүүдые суглуулха, эдэ зөөринүүдые хоёрдохи зэргын олон объектнүүд дээрэ тараахагүй ба үндэһэн фонднуудые ашаглалгада оруулха талаар арадай ажахын түсэбөөр тогтоогдоһон даалгабаринуудай заатагүй дүүргэлтэ хангаха зэргэтэй.

1951 ондо хэгдэхэ капитальна хүдэлмэринүүдэй ехэ программа болбол барилга дээрэ тон шанга арбилалта хэхые эринэ. Барилгын эмхидхэлые һайжаруулха ба тэрэнэй үнье химдаруулха тухай Правительствын гаргаһан шиидхэбэринүүдые дүүргэлгэ—саг зуурын кампани бэшэ, харин социалистическэ индустриин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр бүриин уялга мүн.

Удаан болзорой вложенинүүдэй банкнууд хадаа барилганууд дээрэ проектно-сметнэ ба финансова журамые сахихын хойноһоо, материальна ба мүнгэн зөөринүүдые гамтайгаар гаргашалхын хойноһоо барилгануудай доторой ресурснуудые элсүүлхын хойноһоо хиналтые үшөөл хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ. Удаан болзорой вложенинүүдэй банкнуудай хүдэлмэрие һайжаруулха, барилгын үнье химдаруулха талаар тогтоогдоһон даалгабаринуудай дүүргэлтын хойноһоо тэдэнэй хиналтые шангадхаха хэрэгтэй.

Үндэһэн фонднуудай капитальна заһабарида жэл бүри ехэ зөөри гаргашалагдана. 1951 ондо энэ хэрэгтэ 29,4 миллиард түхэриг хараалагдана, харин 1950 ондо 26,0 миллиард түхэриг болоһон байгаа.

Капитальна заһабарида зорюулагдажа хэгдэһэн амортизационно отчисленинүүдые ба бюджетнэ зөөринүүдые ашаглалгада үшөөл олон дутагдалнууд бии байна. Министерствонүүд ба ведомствонүүд капитальна заһабариин түсэбэй дүүргэлтын ба тэрэниие финансировалгын хойноһоо хиналтые һулаар бэелүүлнэ. Олон предприятинууд ба организацинууд болбол баталагдаһан түсэбөөр хараалагдаагүй объектнүүдэй заһабарида зөөриеэ гаргашална, заһабариин сметнэ үнье сахинагүй. Заримдаа капитальна заһабарида эрьесын зөөринүүд хуули бусаар гаргашалагдана. Иимэ ябадал 1950 ондо зам харилсаанай, металлургическа промышленностиин, нүүрһэнэй промышленностиин ба электростанцинуудай министерствонүүдэй предприятинуудта ба организацинуудта үзэгдэһэн байна.

Үндэһэн фонднуудай текущи заһабарида предприятинууд ба ажахын организацинууд жэл бүри олон миллиард түхэриг гаргашална. Энэ хэрэгтэ мүн лэ ехэнүүд дутагдалнууд бии. Текущи заһабарида зорюулагдаһан зөөринүүд хэдэн ушарнуудта ондоо хэрэгээр гаргашалагдана. Зарим предприятинууд хиналтагүй байһан дээрэһээ текущи заһабарида ехэ зөөри үлүүгээр гаргашална, энэнь продукциин өөрын үнье дээшэлүүлнэ.

Министерствонүүдэй ба ведомствонүүдэй хүтэлбэрилэгшэд хадаа текущи заһабариин шанарай ба үнын хойноһоо хиналтаяа шангадхаха, энэ зорилгоор зөөри гаргашалгада шанга журам тогтоохо ёһотой.

1951 ондо ажахын организацинуудай эрьесын зөөринүүд 11,3 миллиард түхэригөөр ехэ болгогдоно, тэрэ тоодо бюджедһээ 5,4 миллиард түхэриг ба ажахын органуудай олзоһоо ба бусад зөөринүүдһээ 5,9 миллиард түхэриг орохо байна. Арадай ажахыдахи эрьесын зөөринүүдэй ашаглалгые саашадань һайжаруулха шухала байһаниие хараадаа абажа, тэдэнэй эрьесые, 1950 онтой сасуулбал, дунда зэргээр 4,6 процентээр улам түргэдхэхэ гэжэ 1951 оной Гүрэнэй бюджет дотор хараалагдана.

Үнгэрһэн жэлдэ эрьесын зөөринүүдэй эрьесые түргэдхэхэ талаар ехэ амжалтанууд туйлагдаһан байгаа. Промышленность ба ажахын бусад һалбаринууд энээнэй ашаар нилээд ехэ хэмжээнэй материальна ба мүнгэнэй ресурснуудые эрьесэһээ сүлөөлөө. 1950 оной 9 һара соо, 1949 оной тэрэ үетэй сасуулбал, нормологдодог товаро-материальна үнэтэ зүйлнүүдэй эрьесэнь союзна мэдэлэй промышленна министерствонүүдэй предприятинууд дээрэ 5,1 процентээр түргэдхэгдэһэн байна. Барилгын ба харгын машина бүтээлгын, химическэ промышленностиин ба электропромышленностиин министерствонүүдэй предприятинууд илангаяа ехэ амжалтануудые туйлаа. Эдэ министерствонүүдэй предприятинууд болбол үйлэдбэриин циклые хорооһоной, товаро-материальна үнэтэ зүйлнүүдэй запасуудые багадхаһанай ба бэлэн продукци худалдалгые түргэдхэһэнэй ашаар зөөринүүдэй эрьесые түргэдхэлгэ хангаһан байна.

Промышленность ба арадай ажахын бусад һалбаринууд эрьесын зөөринүүдэй эрьесые саашадань түргэдхэхын тулада ехэ арга боломжонуудтай байна. Промышленностьда материальна үнэтэ зүйлнүүдэй түсэбһөө үлүү үлэгдэлнүүд нёдондо жэлэйхиһээ бага болгогдоһон байбашье, зүгөөр үшөөл ехэ байһаар. Энэ хадаа зөөринүүдэй эрьесые удаарууллна, зарим предприятинууд дээрэ финансова хүндэ байдал тохёолдуулна. Иимэ байдал нефтяной промышленностиин, хүдөө ажахын машина бүтээлгын ба станок бүтээлгын министерствонүүдэй зарим предприятинуудта тохёолдоһон байна.

Материальна ба мүнгэн зөөринүүдэй эрьесые түргэдхэхэ хэрэгтэ зарим предприятинууд ёһотой анхарал үшөө табинагүй. Жэшээлхэдэ, эдеэ хоолой промышленностиин Министерствын предприятинууд дээрэ 1951 оной январиин 1-дэ хэдэн арбаад миллион түхэригэй үлүү ба хэрэггүй материалнууд худалдагдаагүй үлэһэн байгаа.

Товаро-материальна үнэтэ зүйлнүүдэй нормативһаа үлүү запасые усадхахын түлөө тэмсэл ба эрьесын зөөринүүдэй эрьесые саашадань түргэдхэлгэ хадаа социалистическэ предприятинуудай ажахын ба финансова ажал-ябуулгын шухала зорилго мүн болоно. Финансова органуудай ба Гүрэнэй банкын хүдэлмэрилэгшэд болбол эрьесын зөөринүүдые предприятинуудай зүбөөр хэрэглэхын хойноһоо хиналта шангадхаха, товаро-материальна үнэтэ зүйлнүүдэй эрьесые түргэдхэхэ хэрэгтэ ажахын организацинуудта бүри һайнаар нүлөөлхэ ёһотой.

1951 ондо хүдөө ба ой модоной ажахые финансировалгада зорюулагдаһан һомололгонууд 39,0 миллиард түхэриг, 1950 онойхиһоо 4,8 миллиард түхэриг ехэ болохо байна. Гүрэнэй бюджет хадаа хүдөө ажахын механизациин саашанхи ургалтые ба газартаряалангай культурын дээшэлэлгые мүнгэн зөөреэр хангана.

Колхозуудые томодхолго хадаа техникые эгээл хүсэдөөр ба бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын тулада зохистой һайн услови бии болгоо. 1951 ондо МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд тракторна паркын ашаглалгые һайжаруулха ба хүдэлмэринүүдэй өөрын үнье химдаруулха ябадал хангаха ёһотой.

МТС-үүдэй хүдэлмэриин өөрын үнье саашадань химдаруулга хадаа тракторнуудай миин байлгые хорооһоной, хүдөө ажахын машинануудай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй, бии байһан резервнүүдые эгээл хүсэдөөр ашаглаһанай ба гүрэнэй материальна болон мүнгэн зөөринүүдые гаргашалгада шанга алмалта хэһэнэй ашаар туйлагдажа болохо юм.

МТС-үүдэй хүдэлмэринүүдэй өөрын үнье химдаруулга болбол машинно-тракторна паркын заһабарие химда болгоһонһоо ехээр дулдыдаха байна. 1950 ондо тракторнуудые ба хүдөө ажахын бусад машинануудые заһабарилгада хэгдэһэн үлүү гаргашанууд хэдэн арбаад миллион түхэриг болоһон байгаа. Хүдөө ажахын Министерство хадаа машинно-тракторна станцинуудай ажахын-финансова ажал-ябуулгын хойноһоо хиналтаяа шангадхаха ба арбилалта, гамналга хэхын түлөө бүри шангаар тэмсэхэ ёһотой.

Байгаалиие хубилгаха сталинска түсэбые ба колхозно болон совхозно ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые бэелүүлгэдэ зорюулагдажа энэ жэлдэ хүдөө ажахыда ехэ һомололтонууд хэгдэхэ байна.

1951 ондо колхозуудта ниитын, ажахын-үйлэдбэриин ба культурно-ажаһуудалай барилгануудые бэелүүлхэ талаар угаа ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ болоно. Энэ барилгые бэелүүлгэдэнь колхозуудта гүрэмнай ехэ туһаламжа үзүүлнэ, 1951 ондо колхозуудта Сельхозбанкын үгэхэ кредидүүдэй ниитэ сумманьь 3,5 миллиард түхэриг болохо юм.

Парти ба Правительство болбол рознично худалдаа наймаае бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ ба худалдаа наймаанай организацинуудай зүгһөө хүн зониие хангалга һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Худалдаа наймаае ба бэлэдхэлэй организацинуудые финансировалгада 1951 оной бюджедээр 11,2 миллиард түхэриг һомологдоно.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ худалдаа наймаанай организацинууд худалдажа абагшадые хангалгаяа һайжаруулаа. Городто ба хүдөөдэ худалдаа наймаанай сетиие ехэ болгоһон ябадал худалдаа наймаанай организацинуудай хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлгэдэ туһалаа. Тэрээнтэй хамта, худалдаа наймаанай организацинууд худалдаа наймаанай сетьдэ товарнуудые заримдаа оройтуулжа асарна, тиихэдээ хэрэглэлэй сезонно условинуудые хараадаа абанагүй. Промышленностиин базанууд шухала ассортиментын товарнуудые үгэхэ талаар договорно условинуудаа эбдэдэг тиимэ болошогүй баримтануудые гаргадаг байна. Промышленностиин ба эд хэрэглэгшэдэй кооперациин зарим сбытовой базануудта товарнуудые үлүү ехээр асардаг, тиихэдэнь хэдэн районуудай рознично сетьдэ эдэ товарнуудай дутаха ябадал үзэгдэнэ. Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин олон организацинууд хүдөө ажахын продуктнуудые худалдажа абаха түсэбөө үшөө хангалтагүйгөөр дүүргэнэ.

Олзоборилгын кооперациин хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд бии байһаар. 1950 ондо олзоборилгын кооперации товарнуудые үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргэһэн байбашье, эд товарай эрьесын түсэбые дүүргээгүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Киргизскэ ССР-эй, Эстонско ССР-эй ба Молдавска ССР-эй олзоборилгын кооперацинууд эд товарай эрьесын түсэбые илангаяа хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Олзоборилгын кооперациин олон артельнүүд хүн зондо хэрэглэгдэдэггүй продукци үйлэдбэрилнэ, өөһэдынгөө гаргаһан зүйлнүүдэй худалдаа наймаае муугаар эмхидхэнэ. Үйлэдбэрилгын кооперациин

(Үргэлжэлынь 4-дэхи нюуртa).

СССР-эй Верховно Соведэй заседани

СССР-эй 1951 ОНОЙ ГҮРЭНЭЙ БЮДЖЕТ ТУХАЙ

СССР-эй финанснуудай Министр А. Г. ЗВЕРЕВЭЙ элидхэл

(Үргэлжэл)

бүтээһэн олон товарнуудй өөрынь үнэ үндэр ехэ байна.

1951 ондо эд товарай эрьесын түсэбые дүүргэхын тулада худалдаа наймаанай организацинууд болбол товарай шанарай, ассортиментын ба тэдэниие саг болзор соонь үгэхэ талаар товар үгэгшэдтэ ехэ эрилтэ хэхэ, эд товарай эрьесые түсэблэлгын ехэ дутагдалнуудые усадхаха ба худалдажа абагшадые хангалга һайжаруулха ёһотой.

Эрьесын гаргашые саашадань хороохо ябадал хадаа худалдаа наймаанай организацинуудай шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн мүн. СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй ЦК 1949 оной сентябриин 3-да абаһан Тогтоолоороо 1950 ондо эрьесын гаргашые 13—15 процентээр доошолуулха гэжэ уялгаһан байгаа. Гэхэ зуура, худалдаа наймаанай олон организацинууд финансова журамые сахихын хойноһоо хиналта тон хангалтагүйгөөр хэһэн дээрэһээ энэ түсэбэй дүүргэлтэ хангаагүй байна.

Алмалта хэхын түлөө, финансова журамые бэхижүүлхын түлөө тэмсэл болбол худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй хойшолуулашагүй зорилго мүн. Эд товарай эрьесые үргэдхэлгэ ба худалдаа наймаанай финанснуудые бэхижүүлгэ хадаа 1951 ондо Гүрэнэй бюджедые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ туһалха байна.

Советскэ культурые хүгжөөлгэдэ бюджедэй гаргашанууд

Ажалшадай тэнюун байдалые ба культурна хэмжээе дээшэлүүлхын түлөө анхарал оролдолго болбол манай орон дотор гүрэн түрын түрүү зэргын шухала удхатай хэрэг мүн. «Бидэнэр хадаа,—гэжэ нүхэр Сталин партиин XVIII съезд дээрэ хэлээ һэн,—бүхы хүдэлмэришэдые ба бүхы таряашадые культурна ба эрдэмтэй болгохые хүсэнэбди, тиин бидэнэр саашадаа энээниие бэелүүлхэбди». Нүхэр Сталинай заабаринууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна.

Энээнэй эли тодо гэршэнь хадаа —һуралсалай газарнуудта һурагшадай тоогой таһалгаряагүй ургалта ба үйлэдбэри дээрэ олон миллион хүнүүдые һургалга мүн болоно. Үнгэрһэн жэлэй эсэстэ эхин, долоонжэлэй ба дунда һургуулинуудта, техникумүүдтэ ба бусад дунда һургуулинуудта 37 миллион хүн һуража байгаа. 1950 ондо дээдэ һургуулинуудта (заочнонуудые оруулалсахада) 1247 мянган студентнүүд һураһан байна. 1949 онтой сасуулбал, студентнүүдэй тоо 115 миллион хүнөөр олон болоо. Городой ба деревниин хэдэн арбаад миллион ажалшад үйлэдбэриһөө таһалдангүйгөөр элдэб һургуулинуудта ба курсануудта һуралсажа, шэнэ мэргэжэлтэй болоно, өөһэдынгөө шадабариие дээшэлүүлнэ.

СССР-эй Гүрэнэй бюджет болбол жэлһээ жэлдэ ургажа байгаа культурна байгуулалтын программые финансировалга хангана. 1951 ондо социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта зорюулагдаһан һомололгонууд 120.8 миллиард түхэриг гэхэ гү, али Гүрэнэй бюджедэй бүхы гаргашануудай 26,8 процентнь болохо юм.

Социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта хэгдэхэ бүхы гаргашануудһаа гэгээрэлдэ 59,0 миллиард түхэриг, элүүрые хамгаалгада ба физическэ культурада 21.9 миллиард түхэриг, социальна тэдхэлгэдэ 22.3 миллиард түхэриг, олон үхибүүдтэй ба ганса бэе эхэнүүдтэ гүрэнэй үгэхэ тэдхэмжэдэ 4,1 миллиард түхэриг зорюулагдана. Эдэ зөөринүүд хадаа һургуулинуудай, техникумүүдэй, лэдэ һургуулинуудай, эмнэлгын ба научна эмхи зургаануудай, хүүгэдэй садуудай ба яслинуудай, санаторинууд ба амаралтын гэрнүүд гэхэ мэтын сетиие саашадань дэлгэрүүлхэ ябадал хангаха байна. 1951 ондо социальна страхованиин бюджет 21,1 миллиард түхэригэй хэмжээтэйгээр тодорхойлогдоно.

1951 оной бюджет, урдахи жэлнүүдэй бюджедүүдтэл адлиар, манай орон дотор наукые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ партиин ба Правительствын табидаг онсо ехэ анхаралые харуулна. 1951 ондо гүрэн болбол наукые хүгжөөлгэдэ 8 миллиард түхэриг зорюулна, тэрэ тоодо бюджедһээ—5,3 миллиард түхэриг ба ажахын организацинуудай зөөринүүдһээ—2,7 миллиард түхэриг.

Капиталистическэ гүрэнүүдтэ тад ондоо байдал харанабди Сэрэгэй зорилгонуудта капиталистическэ оронуудай айхабтар ехэ зөөри гаргашалжа байхадань, культурада тон бага зөөри һомологдоно. Тусгаарлабал, 1950—1951 оной США-гэй гүрэнэй бюджедээр гэгээрэлдэ хэгдэхэ гаргашанууд оройдоол 1 процент болоһон, тиихэдээшье эдэ тон бага һомололгонууд хойшодоо США-гэй правительстваар хороогдоһон байгаа. Ерэхэ 1951—1952 финансова он хадаа американска арадай ажабайдалай условинуудые улам муу болгохо, гэгээрэлдэ ба элүүрые хамгаалгада хэгдэхэ гаргашануудые шэнээ хороохо юм.

1951 ондо манай орон дотор хараалагдаһан социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудай ехэ программые бэелүүлгэ хадаа ажалшадай культурна хэмжээе саашадань дээшэлүүлхэ талаар улам бүри, гүнзэгы, үдэр бүриин эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхыень ажалшадай депутадуудай Соведүүдһээ, профсоюзна ба общественнэ организацинуудһаа эринэ.

Гүрэнэй захиргаанай органуудые хангалгада хэгдэхэ гаргашанууд тухай

Гүрэнэй захиргаанай органуудые хангалгада бюджедһээ хэгдэхэ һомололгонууд 1951 ондо 14,3 миллиард түхэриг болохо байна. Энэ сумма болбол СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Тогтоолтой зохилдуулан бэелүүлэгдэжэ байгаа захиргаанай аппарадые хангалгын гаргашануудые табан процентээр арбилха ябадал хараадаа абалсан тодорхойлогдоһон байна.

Гүрэнэй аппарадые простой болгохо талаар һүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ гүрэн ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Энэ болбол аппарадай хүдэлмэриие һайжаруулһан ба гүрэнэй зөөринүүдые алмаха ябадал хангаһан байна. Энэ жэлдэ захиргаанда зорюулагдаһан бюджедэй гаргашанууд бүхы гаргашануудай 3,2 процент болохо, тиихэдэ 1950 ондо 3,4 процент ба 1946 ондо 3,8 процент байһан юм.

Захиргаанда хэгдэдэг гаргашануудые арбилхын тулада бии байһан бүхы арга боломжонууд манай арадай ажахыда үшөө хэрэглэгдээгүй байна. Олон министерствонууд ба ведомствонууд өөһэдынгөө аппарадые простой болгохын түлөө хангалтагүйгөөр тэмсэнэ, штадуудаа үлүү ехэ болгоно, мүнгэ зөөри үлүүгээр гаргашална.

1950 ондо штадуудые ба сметэнүүдые финансова органуудай регистрацилхадань, эмхи зургаануудай, предприятинуудай ба организацинуудай захиргаанай гаргашануудай сметэнүүдээр 390 миллион түхэриг шахуу хэмжээнэй үлүү һомололго хэгдэһэниинь элирүүлэгдэһэн байгаа. Зам харилсаанай Министерствын 349 эмхи зургаанууд ба предприятинуудые шалгахада, 199-дэнь тогтоогдоһон штадһаа үлүү нилээд олон албахаагшад бии байгаа.

1951 ондо аппарадые простой болгохо ба захиргаанай-ажахын гаргашануудые хороохо хүдэлмэри үргэлжэлүүлхэ, илангаяа хангалгын, сбытовой ба бэлэдхэлэй органуудта, тэрэшэлэн нютагай промышленностиин ба кооперациин системэдэ иимэ хүдэлмэри хэхэ шухала. Энэ хэрэгтэ ведомствонүүдэй доторой хиналта ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой, энэ хиналтын хүдэлмэриин шанарые нилээд һайжаруулха хэрэгтэй.

Финансова органууд хадаа штадай ба сметнэ журамые сахихын хойноһоо хиналтаяа шангадхаха зэргэтэй.

Ороной оборонодо зорюулагдаһан һомололгонууд

Советскэ Правительство болбол ажахын-эмхидхэлэй ба культурногэгээрэлэй ехэ хүдэлмэри бэелүүлхэ зуураа, арадуудай хоорондын бата бэхи эб найрамдалай ба хани харилсаанай түлөө бүхы оронуудай ажалшадай үнэн зүб тэмсэлые толгойлжо ябаа манай социалистическэ Эхэ ороной оборонын хүсэ шадалые бэхижүүлхэ тухай үдэр бүриин анхарал оролдолго гаргана.

Ажалшадай агууехэ вождь нүхэр Сталин «Правдын» корреспонденттэй хөөрэлдөө хэхэдээ иигэжэ мэдүүлээ:

«Советскэ Союз тушаа хэлэбэл, энэ хадаа дай зайсуулха ба эб найрамдал сахиха политикые саашадаашье хэлбэришэгүй бэелүүлхэ байна».

Эб найрамдал хамгаалгада зорюулагдаһан Советскэ гүрэнэй гадаадын сталинска сэсэн мэргэн политикые бүхы советскэ арад нэгэн һаналтайгаар дэмжэнэ, бусад оронуудай олон зуун миллион ажалшад халуунаар һайшаана. **(Үни удан үргэлжэлһэн альгаташалга).**

США-гэй реакционно засаг баригшадаар толгойлогдоһон империализмын лагерь эб найрамдалай лагерьта эсэргүү байна, США-гэй реакционно засаг баригшад болбол дэлхэйн шэнэ дайнай гал түймэр шатаахаяа эрмэлзэнэ. Шуһа адхаралгын шэнэ дайнда бэлэдхэл ехээр хэжэ байхадаа, империалистическэ гүрэнүүд сэрэгэй гаргашануудые эрид ехэ болгоно.

1951—1952 оной США-гэй бюджет дотор, Конгресстэ Трумэнай эльгээһэн бэшэг соо заагдаһан ёһоор, сэрэгэй зорилгонуудта 50 миллиардһаа үлүү доллар һомологдохоор хараалагдана. Энэ хадаа дайнай урда тээхи 1938—1939 оной США-гэй сэрэгэй гаргашануудһаа 50 дахин шахуу ехэ ба 1941—1942 бюджетнэ ондо дайнда хэгдэһэн гаргашануудһаа хоёр дахин шахуу ехэ болоно.

Бусад капиталистическэ оронуудай, тон түрүүндэ Англиин ба Франциин, сэрэгэй бюджедүүдые угаа ехэ болгохо ябадал американска дай үүдхэгшэдэй туйлаһаниинь мэдээжэ. Англиин ба Франциин сэрэгэй сэхэ гаргашанууд бюджетнэ энэ жэлдэ, үнгэрһэн жэлтэй сасуулбал, хоёр дахин ехэ болохо байна.

Советскэ Союз болбол дэлхэйн бүмбэрсэгэй эрхэ сүлөөдэ дуратай бүхы арадуудтай хамтадаа ябажа, дэлхэйн шэнэ дай зайсуулхын түлөө эрид шанга тэмсэл хэнэ, американска империалистнуудай шуһата муухай һанаашалгануудые элишэлэн харуулна.

Тиихэ зуураа Советскэ Союз болбол өөһэдынгөө хилэнүүдые хамгаалхын хойноһоо хёрхоор адаглан харана, социалистическэ гүрэнэйнгөө обороные бэхижүүлхэ хэмжээнүүдые абана. Танай үзэмжэдэ табигдаһан 1951 оной Гүрэнэй бюджет дотор СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые хангалгада зорюулагдаһан гаргашанууд 96,4 миллиард түхэригөөр тодорхойлогдоно.

Ороной оборонодо зорюулагдаһан һомололгонууд СССР-эй Гүрэнэй бюджедэй бүхы гаргашануудай 21,3 процент болоно, тиихэдэ дайнай урда тээхи 1940 ондо 32,5 болоһон байгаа. Советскэ бюджедэй гаргашануудай диилэнхы хубинь, дээрэ заагдаһан ёһоор, арадай ажахые хүгжөөлгэдэ ба социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта гаргашалагдаха байна.

* * *

Нүхэд депутадууд!

Верховно Соведэй баталамжада табигдаһан, СССР-эй 1951 оной Гүрэнэй бюджет болбол манай социалистическэ экономикын шэнэ ургалтые, ажалшадай материальна ба культурна хэмжээнэй саашанхи дэбжэлтые ба Советскэ гүрэнэй оборонын шадалай бэхижэлгые шухала мүнгэн зөөреэр хангаха байна.

Ленин—Сталинай партиин эмхидхэхы угаа ехэ хүдэлмэриин ашаар ба советскэ хүнүүдэй творческо үүсхэлэй ашаар манай орон дотор промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэри түүхэдэ үзэгдөөгүй түргэн темптэйгээр ургажа байна, энээнэй үндэһэ һуури дээрэ Гүрэнэй бюджедэй доходууд ехэ боложо байна.

Дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлэй үедэ арадай ажахые хүгжөөлгэдэ туйлагдаһан угаа ехэ амжалтанууд болбол доторой ресурснуудые элирүүлхын ба элсүүлхын түлөө, гүрэнэй түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө улам ехэ эршэтэй тэмсэлдэ советскэ арадые зоригжуулна.

1951 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбөөр хараалһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тулада, Гүрэнэй бюджедэй доходуудые саг болзор соонь ба хүсэдөөр элсүүлхэ, материальна ба мүнгэн зөөринүүдые хэрэглэхэдээ тон шанга арбилалта хэхэ хэрэгтэй байна.

Гүрэнэй бюджедые дүүргэлгэ хадаа Советскэ Союзай үйлэдбэриин хүсэнүүдэй саашанхи дэбжэлтэдэ ба арадуудай культурын һалбаран бадаралгада туһалха байна.

Өөрынгөө авангардые—большевистскэ партиие тойрон нигтаар жагсаһан советскэ арад 1951 ондо ажахын ба культурна байгуулгадаа, агууехэ вождь ба багша нүхэр Сталинай хүтэлбэреэр коммунизм тээшэ найдамтайгаар дабшажа ябаа манай Эхэ ороной хүсэ шадалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэнэ ехэнүүд амжалтануудые туйлаха байһандань ямаршье һэжэггүй. **(Үни удаан үргэлжэлһэн нэрьемэ альгаташалга. Бултадаа хүл дээрээ бодонод).**

Манай календарь

Т. Г. ШЕВЧЕНКО

(Нүгшэһэнһөөнь хойшо 90 жэл гүйсэһэнэй ой...)

Украинска арадай агууехэ поэт, уранзурааша ба революционер Тарас Григорьевич Шевченкын нүгшэһэнһөө хойшо мүнөөдэр, 1951 оной мартын 10-да 90 жэл гүйсэбэ. Агууехэ поэт 1814 ондо,

крепостной таряашанай бүлэдэ түрөө. Тэрэ хадаа помещигэй гэрэй зарса байха зуураа, уран зурагуудые нюусаар һажаалган зуража ба барска комнатонуудые гоёон шэмэглэжэ һураһан юм. 25 наһатай байхадаа Т. Г. Шевченко уранзохёолшод болон уранзураашадай туһаламжаар помещигтэ тон ехэ түлөөһэ түлэжэ, тэрээнэй гарһаа мултарһан байна. 1845 ондо уран зурагай Академи дүүргээд, Киев ошожо, тэндэ политическэ нюуса обществын ажалябуулгада хабаадаба. Тиин революционно шүлэгүүдые украинска хэлэн дээрэ бэшэһэнэй түлөө поэт 1847 ондо арестовалагдажа, казахска тала худар сүлэгдөөд, ... арбан жэл соо байба. ... правительство Шевченкые ... бэшэхэ ба зураг зурахыень ... һон юм. Тиин поэт нюусаа... хэ ба зураха баатай боло... Ямаршье хүндэ хүшэр ... мүрдэлгэ хардалга тэрээнэ... гые хухалаагүй. Черны... болон Добролюбовтай ад... бодол баримталһан Ше... поэзи крепостной эрхэдэ ... ехээр дураа гуталгаар ... хэй. Шевченкын шүлэгүүд... зарь» гэжэ номынь поэд... ехэ алдартай болгоо. Поэт ... арадай ядарал зоболонгые, ... гүй дарлалтата байдалые ... «Кавказ», «Үхөөшэдтэ ба ... шуулда», «Хаашуулла», «... па», «Наймичка» гэжэ ба ... зохёолнууд дотороо тон ех... тэйгөөр харуулаа.

Шевченкын зохёолнуудай ... геройнь арад зон байгаа. ... поэт болбол хаанта Росси... дуудые ниитын дайсанда — ... постной журамда ба хаант... та эсэргүү тэмсэхыень ур... байгаа. Хаанта засагай үед... ченкын поэтическэ бүхы ... нууд хэблэгдэн гаража ша... байгаа. Имагта Агуухэ Ок... ска революциин һүүлээр ла... нэй бүхы зохёолнууд хүсэд... нээр хэблэгдэжэ, тон ур... дэлгэрүүлэгдэһэн байна. 194... манай бүхы орон агууех... түрэһэнһөө хойшо 125 жэл... тэмдэглээ һэн. Тиихэдэ Шев... дурасхаалай памятник ... табигдаһан, Киевскэ универ... тэ ба Киевскэ оперо ба ... театрта тэрээнэй нэрэ олго... байгаа.

Агууехэ революционно ... гэрэлтэ дурасхаалые совет... айхабтар хүндэлэлтэйгөөр ...

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Корейскэ арадай-демократическа республикы... Арадай армиин Главна командованиин мэдээ...

ПХЕНЬЯН, мартын 8. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командовани мартын 8-да иигэжэ мэдээсэбэ:

Арадай армиин частьнууд Хитадай һайндуратанай отрядуудтай хамтадаа урда эзэлһэн позицинуудаа бүхөөр барижа байна.

Центральна фронт дээрэ ... армиин частьнууд нютагай ... тэй байлдаануудые хээ.

Сеульска шэглэлдэ Арада... миин частьнууд февралиин ... мартын 7 хүрэтэр дайса... танк ба 233 автомашина үг... байна.

Францидахи правительственна кризис тушаа

ПАРИЖ, мартын 7. (ТАСС). Франс пресс агентствын дамжуулһанай ёһоор, французска республикын президент Ориоль правительство бүридүүлхые Анри Кэйлдэ даалгаба. Кэй хадаа Плевенэй кабинедтэ дотоодын хэрэгүүдэй ... нистрээр байһан юм.

Харюусалгата редак...
Б. А. ОЧИ...

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ҺЭРГЭЭН БОДХООХО БА ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ГУРБАДАХИ УРЬҺАЛАМЖ...

1951 оной февралиин 25-да Бобруйск городто болоһон шүүбэринүүдэй 5-дахи тираж...

СПРАВОЧНА ТАБЛИЦА

Урьһаламжын бүхы 226 разрядуудтахи серинүүд ба облигацинуудай удаадахи номернуудта шүүбэринүүд буугаа гэбэл:

серинүүдэй №№	облигацинуудай №№	шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	серинүүдэй №№	облигацинуудай №№	шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	серинүүдэй №№	облигацинуудай №№	шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	серинүүдэй №№	облигацинуудай №№	шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	серинүүдэй №№	облигацинуудай №№	шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	серинүүдэй №№	облигацинуудай №№	шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)
040010	47*)	1 000	043502	02*)	1 000	046579	1—50	500	049241	24*)	1 000	053477	47*)	1 000	057076	13*)	1 00
040047	1—50	200	043643	10*)	1 000	046815	29*)	1 000	049290	48*)	10 000	053485	1—50	500	057092	10*)	1 00
040179	1—50	200	043657	32*)	1000	046867	24*)	1 000	049468	34*)	1 000	053774	25*)	1 000	057436	1—50	50
040247	1—50	200	043757	35*)	1 000	046883	36*)	1 000	049658	09*)	1 000	053939	1—50	500	057449	21*)	1 00
040348	1—50	200	043901	43*)	1 000	046914	1—50	500	049892	1—50	200	054108	01*)	1 000	057789	05*)	1 00
040417	40*)	5 000	044107	26*)	1 000	046991	06*)	1 000	050009	16*)	1 000	054133	43*)	1 000	057805	02*)	1 00
040478	11*)	1 000	044437	38*)	5 000	047051	1—50	500	050197	23*)	5 000	054434	05*)	1 000	058007	09*)	1 00
040516	44*)	1 000	044489	1—50	500	047415	31*)	1 000	050247	43*)	1000	054500	07*)	1 000	058334	06*)	1 00
040576	1—50	200	044533	30*)	25 000	047511	1—50	200	050418	22*)	1 000	054739	1—50	200	058336	1—50	20
040730	10*)	1 000	044547	49*)	1 000	047559	04*)	1 000	050432	1—50	200	054864	30*)	1 000	058339	08*)	1 00
040753	38*)	1 000	044566	28*)	1 000	047575	1—50	200	050466	1—50	500	054884	1—50	200	058403	29*)	1 00
041008	1—25	200	044784	03*)	50 000	047692	34*)	1 000	050609	29*)	1 000	055191	23*)	1 000	058574	38*)	1 00
041288	1—50	200	044961	22*)	1 000	047705	36*)	1 000	050706	45*)	10 000	055219	44*)	1 000	058928	1—50	20
041303	07*)	10 000	045065	08*)	1 000	047797	08*)	1 000	050825	29*)	1 000	055252	39*)	1 000	059069	01*)	1 00
041685	20*)	1 000	045071	06*)	1 000	047845	41*)	1 000	050838	36*)	1 000	055254	1—50	200	059084	1—50	50
041703	47*)	1 000	045093	48*)	1 000	047870	1—50	500	050865	44*)	1 000	055497	30*)	5 000	059126	03*)	5 00
041782	1—50	200	045151	1—50	200	047966	25*)	1 000	050936	33*)	10 000	055559	1—50	500	059244	1—50	50
041905	05*)	1 000	045173	24*)	1 000	047967	36*)	1 000	051120	33*)	1 000	055663	03*)	1 000	059359	39*)	1 00
042309	45*)	1 000	045185	29*)	1 000	047981	15*)	1 000	051521	1—50	200	055738	1—50	200	059363	1—50	20
042498	1—50	500	045475	22*)	1 000	048178	08*)	1 000	051531	47*)	1 000	055759	34*)	1 000	059388	41*)	1 00
042648	07*)	5 000	045670	39*)	1 000	048192	01*)	1 000	051840	42*)	5 000	055768	39*)	1 000	059398	33*)	1 00
042705	13*)	1 000	045755	02*)	1 000	048292	42*)	1 000	051953	1—50	500	055917	1—50	200	059452	09*)	25 00
042715	18*)	1 000	045812	42*)	1 000	048380	1—50	500	051960	41*)	1 000	056005	1—50	200	059476	14*)	5 00
042744	15*)	1 000	045861	04*)	1 000	048485	1—50	200	051970	32*)	1 000	056051	47*)	1 000	059534	1—50	20
042831	02*)	1 000	046099	1—50	200	048499	12*)	1 000	052350	41*)	1 000	056086	1—50	500	059571	1—50	20
042961	24*)	1 000	046260	1—50	500	048628	37*)	5 000	052390	1—50	500	056200	1—50	200	059629	1—50	20
043136	05*)	1000	046289	44*)	1 000	048934	50*)	1 000	052469	47*)	5 000	056397	1—50	200	059659	24*)	1 00
043263	1—50	500	046325	1—50	200	049116	1—50	500	052799	1—50	200	056443	1—50	200	059936	07*)	1 00
043356	34*)	1000	046501	15*)	1 000	049146	12*)	10 000	053163	1—50	200	056567	1—50	200			

*) Энэ сериин облигацинуудай нүгөө 49 номернуудта тус бүриин 200 түхэригэй шүүбэринүүд буугаа.

Шүүбэринүүдэй тираж үнгэргэхэ Комиссиин Түрүүлэгшэ—ажалшадай депутадуудай Бобруйска Областной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо П. Е. БЛАХИН
Комиссиин Харюусалгата Секретарь В. П. ЖИШКО

Адрес редакции г. Улан Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23. заместителя редактора—7-85. отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного ... промышленности—6-84, мест. информации и писем—6-84. Для междугородных переговоров—16.

Н—03546. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10 0...